

KYRK TUPPEN

ÅRG: 16 NR 4-2015

Välkommen till andakter och gudstjänster i allhelgonahelgen!

EXTRA STOR TIDNING!
8 sidor viktig information
om begravningsverksamheten
i församlingen

Svenska kyrkan
MULLSJÖ-SANDHEMS
FÖRSAMLING

Det svänger
om nya kantorn

Johanna miste sin man
Barnen gör
att livet måste
fortsätta

Torbjörn:
Våga prata
om döden!

BILDER SOM NÅR HJÄRTAT

En bild säger mer än tusen ord är ett gammalt kinesiskt ordspråk. Det finns bilder som etsar sig fast på näthinnan, men inte bara där utan de går rakt in i hjärtat, och de går aldrig att suddas ut.

Foto: Nilufer Demir/Reuters

Bilden på den lille pojken som flyter iland vid Turkiets kust blev direkt en bild som nog aldrig kommer att glömmas bort. Den öppnade ögonen på människor över hela världen, ja, inte bara ögon, utan både hjärtan, privata hem, offentliga lokaler, församlingshem och kyrkor. Det verkar som att plötsligt stod det helt klart hur grymt krig är. Det kom oss så nära i form av ett litet barn som flyter omkring, stilla och livlöst. Bilden tar mig bland annat till Ylva Eggehorns versrader "Du är ett barn som ligger på ett jordgolv, du fryser om vi inte griper in...Du kommer som en flykting över bergen. Du följer oss dit ingen annan når." Hon ger oss bilden av Jesus; ett barn sänt av Gud till en kall och grym värld. Ett barn som vädjar till oss; vår värme och trygghet. Samma vädjan finns i de ansiktsuttryck vi möter hos alla dem som är på flykt, som försöker vila där gränser är stängda eller benen inte orkar bära kroppen längre.

En bild som aldrig har kunnat suddas ut är tagen i byn Trang Bang den 8 juni 1972 av Nick Út. Barnen på bilden springer för livet. Deras by har bombats med napalm. Bilden kablades ut över världen och ändrade mångas syn på kriget i Vietnam. Även soldaterna som trodde att byn var tom (sågs det) blev chockade. När Út hade tagit bilden sprang han direkt till den då 9-åriga nakna flickan och körde henne till sjukhuset och räddade därmed hennes liv. De är än idag bästa vänner.

Foto: Nick Út / Associated Press / Sipa

Bilden är viktig när man vill att budskapet ska nå hjärtat. Därför talade Jesus ofta i bilder. När han ger oss en bild lämnar han något åt oss som lyssnar – berättelsen är inte färdig. Läs gärna vidare om detta i Tankar inför helgen.

Ibland får konstnärer frågan: vad föreställer bilden? De vill inte gärna besvara frågan utan överlämnar tolkningen till betraktaren. Därmed har jag som åskådare också möjlighet att sätta in bilden i mitt liv och mitt sammanhang.

Fotografer och journalister har ett oerhört viktigt uppdrag. Genom bilder och texter ger de oss tillgång till vad som sker på platser där vi inte själva befinner oss. Själv titlar jag noga på bilderna när jag läser ett reportage. Många bilder och livsberättelser har lyfts fram de senaste månaderna, dessa är ovärderliga för att visa under vilka förhållanden våra medmänniskor lever.

Må vi inte bli likgiltiga, utan göra allt gott vi kan för dem som behöver oss. Gud, ge oss kraft och uthållighet! Ora et labora, sa Luther; be och arbeta. Den uppmaningen får vi leva efter. Våra krafter och resurser behövs.

Hälsningar från

Elisabeth Falk Nilsson

Kyrkoherde i

Mullsjö-Sandhems församling

elisabeth.falk-nilsson@svenskakyrkan.se

KYRKTUPPEN NR 4-2015

Ansvarig utgivare:
Elisabeth Falk Nilsson

Redaktionskommitté:
Helvi Dahlén, Bengt Sköldh,
Marie Barrljung, Rebecka
Zacho och Inger Ridström.

Grafisk form: Peter Jobäcker

SVENSKA KYRKAN

Mullsjö-Sandhems församling
Kyrkvägen 9, 565 31 Mullsjö

Telefon: 0392-122 00

Fax: 0392-109 21

Telefontid: måndag, tisdag,
torsdag, fredag 10-12, 13-15
och onsdag 13-15

E-post: mullsjö-sandhems.forsamling@svenskakyrkan.se

Hemsida:
www.svenskakyrkan.se/mullsjosandhem

Omslagsbilder:

Rebecka Zacho,
Maria Karlsson
och Lasse Persson.

Tryck: RN-Offset AB, Habo

Om du bor i Mullsjö kommun
och inte får Kyrktuppen i brev-
lådan, ring utdelaren Svensk
Direktreklam tel. 036-18 76 10
eller e-post: sdr611@sdr.se

BEGRAVNINGSOMBUD

Ingemar Eriksson,
telefon 0392-210 39.

Har allhelgonahelgen någon speciell betydelse för dig?

Text och foto: Rebecka Zacho

Allhelgonahelgen är höstens stora helg då vi minns och hedrar våra bortgångna. För en del av oss är helgen väldigt betydelsefull medan den för andra saknar större innebörd. Kyrktuppens Rebecka Zacho frågade några som bor i församlingen vad helgen innebär för dem.

Louise Osbeck & Josefine Osbeck:

– Sedan vår syster gick bort har kyrkogården blivit viktig

Allhelgonahelgen betyder nog egentligen ingenting speciellt för oss, det är ingen högtid som vi i vår familj har uppmärksammat. Vi har knappt ens besökt familjens gravar tidigare, det har känts lite avlägset. Men efter att vår syster Elin gick bort för en tid sedan är det nu helt tvärtom. Våra föräldrar och syskon är väldigt ofta på kyrkogården för att sköta om hennes grav. Det har blivit en viktig plats.

– Själv klarar jag knappt att vara i närheten av en kyrka, berättar Louise. Det påminner mig för mycket om allt som hände med Elin, att hon inte finns kvar här och avskedet i kyrkan. Jag bara gråter hela tiden även när det händer något fint i en kyrka, som ett bröllop. Så jag söker absolut inte aktivt upp kyrkan men om jag ändå kommer till en, tänder jag alltid ljus för de som har gått bort. När det kommer till allhelgonahelgen så kommer jag nog inte att orka gå dit, det skulle bli för jobbigt. Kanske i framtiden men inte nu.

– Det kommer nog jag att göra, säger Josefine. Jag är mycket i kyrkan eftersom jag sjunger i kören. Jag kallar mig inte kristen men någon form av tro har jag absolut och jag gillar känslan och gemenskapen. Jag har inte tidigare besökt kyrkan under allhelgonahelgen men jag kommer nog att börja med det. Tror att det kommer ge mig viss tröst och en känsla av att inte vara ensam med min sorg. Att gemensamt med andra tända ljus för dem man har förlorat känns fint.

– Jag behöver inte gå till en speciell

plats för att känna att jag är nära min syster, säger Louise. Jag kan vara var som helst och jag känner att hon är med mig när jag har det jobbigt. Det som människor får genom kyrkan kan jag känna på helt andra platser. När Elin var sjuk hade jag mina stunder i bilen när jag besökte henne. Det var där jag kunde få någon slags känsla av ro och bara få vara i stunden.

Först kändes det inte så viktigt att ha en grav att gå till, vi funderade på en plats i minneslunden men nu när det ändå blev så, är det många i familjen som går dit, ofta. Det blir konkret på något sätt, hjälper oss att förstå vad som har hänt.

– Kanske är det också just därför som det är så jobbigt att gå dit, säger Louise, att det blir för verkligt. Det är också för Elins båda barns skull som graven finns, för att de ska ha en speciell plats att gå till för att minnas sin mamma.

Mist Ekblom:

– Jag blir påmind om livet och förgängligheten

Precis som många andra hade vi som tradition att besöka familjens gravar på allhelgonahelgen då jag var liten och vi fortfarande bodde i Stockholm. När vi sedan flyttade till Mullsjö bröts den seden eftersom vi inte hade några gravar att sköta om här. Vi var inga flitiga kyrkobesökare i övrigt heller.

Nu är min mormor begravd i Mullsjö men det är inte bara hennes grav jag besöker på kyrkogården. Jag kän-

ner mig nära alla mina kära som gått vidare och jag tänder ljus för dem inne i kyrkan.

Allhelgona är inte bara en tid att minnas de som är borta, det är också en tid då jag blir påmind om livet och dess förgänglighet. När döden är närvarande blir påminnelsen om att leva här och nu starkare. Närvaron av döden hjälper oss att hålla fokus på det som är viktigt i livet. Känna tacksamhet för allt det fina och inte lägga tid på att gråla om småsaker.

Johanna förlorade sin man:

– Barnen kräver att

Text: Inger Ridström Foto: Maria Karlsson

I tolv år hann de vara gifta, Johanna och Christian och två söner fick de innan sjukdom och död drabbade familjen.

– Jag har gått igenom sorgens avgrund, säger Johanna. Men jag var tvungen att "unna" mig att sörja annars går jag genom livet med en undertryckt sorg.

Barnen kräver att livet fortsätter, säger Johanna Bard, som miste sin man och barnen sin far för sju år sen.

Johanna är församlingspedagog i Mullsjö-Sandhems församling och chef för Kyrkvillans förskola.

Har man barn har man inget val när döden drabbar familjen menar hon. Idag är Johanna och Christians barn Liam och Love 14 och 12 år och minns mest att deras pappa tittade på film och spelade spel med dem. Att han inte orkade mycket annat den sista korta tiden förstod de inte.

– Christian var oerhört allmänbildad men på slutet gjorde sjukdomen att han tappade en del av sin skärpa, berättar Johanna och då kunde vi spela TP på lika villkor!

Träffade sin blivande man

Johanna kommer ursprungligen från östgötska Åtvidaberg men familjen med två yngre syskon flyttade till Örnköldsvik när Johanna var 11 år.

När Johanna var 19 år flyttade hon till USA för att vara barnflicka åt fyra barn under ett år. Resultatet av det året var att hon bestämde sig för att egna barn tänkte hon vänta med!

Hemma i Sverige igen läste hon till fritidsledare vid Viebäcks folkhögskola i Nässjö.

– Jag visste tidigt, redan när jag var 3-4 år att jag ville jobba med barn och dessutom inom kyrkans verksamheter, berättar Johanna. Jag har flera gånger inför mig själv ifrågasatt mitt beslut men det står fast!

Under tiden på folkhögskolan träffade hon sin blivande man Christian.

– Det sägs att folkhögskolan är som

en skofabrik, säger Johanna med ett skratt. Man kommer ut därifrån som ett par!

De gifte sig 1996 i Vetlanda men flyttade så småningom till Karlskoga.

Anade oråd

Christian var en lång smal man men plötsligt gick han upp i vikt, hade inget behov av sömn och blev onormalt pigg. Inget av detta väckte minsta misstanke om att han var allvarligt sjuk. Viktuppgången sa de, berodde nog på åldern. Han var nu 35 år. Alla symptom var ju raka motsatsen till vad man tror hör till en sjukdomsbild.

Men så upptäckte de en knöl på sidan av hans mage. De kunde se den med blotta ögat och det föranledde dem att boka ett läkarbesök.

– Intuitionen sa mig att något var galet, minns Johanna.

Christian fick en läkartid oerhört snabbt och undersökningen drog ut så långt på tiden att hon anade oråd. Det var inte normalt. Johanna tog med sig barnen och åkte till sjukhuset och fick veta att de upptäckt en tumör hos Christian. Lika snabbt som allt annat gått hittills togs också ett så kallat biopciprov för att kunna fastställa tumörens art.

Tre dagar skulle de få vänta på provsvar.

– Men vi kunde inte vara hemma, berättar Johanna. Vi reste till svärföräldrarna och deras sommarhus i Rödån över helgen.

Det var en katastrof också för Christians föräldrar som mist en dotter, som gick bort i cancer när hon var 9 år.

Gav upp hoppet

Beskedet kom och visade att Christian hade drabbats av binjurebarkscancer, en ytterst ovanlig form av cancer som drabbar cirka femton personer om året i landet. Dödligheten är hundra procentig fick de också veta. Cancern hade dessutom hunnit sprida sig till njurar, lever och lungor. Att operera var över huvud taget inte möjligt. De märkliga symptomen som de absolut inte kunde uppfatta som tecken på en allvarlig sjukdom berodde på att den här typen av cancer ger ett hormonpåslag fick de veta.

Under 14 månaders tid fick Christian sex stycken cellgiftsbehandlingar då de bodde i Uppsala under tre dagar en gång i månaden. Trots det svåra läget hoppades de hela tiden att han skulle klara sig.

Så fick de höra talas om en person i USA som fått medicin vid samma diagnos. Johanna minns hur upprymd Christian blev över detta besked men redan samma kväll drabbades han av så kallad cancerfeber och insåg att inget fanns att göra.

– Då släppte han taget, berättar Johanna och sen tog det bara en vecka innan han var borta.

Han var kvar hemma till de allra sista dagarna men ville själv sen till sjukhuset där han kände sig tryggare och det fanns bra smärtlindring.

– Det fanns i all fall en sak, som jag hade kontroll över, minns Johanna. Det var maten, så den sista måltiden som jag lagade åt honom var panerad rödspätta med remouladsås.

Johanna tillbringade den sista tiden med sin Christian på sjukhuset. Men det var dagar utan sömn för henne.

livet fortsätter

För Johanna har det varit viktigt att skapa ett bra liv utan Christian. Hon reser till exempel gärna tillsammans med sina söner Love och Liam, här är de vid skånekusten i somras.

– Men jag visste ju att tiden var begränsad, så därför orkade jag, förklarar hon.

Till slut tvingade en sköterska henne att åka hem och sova.

Men när Christian ropade på Johanna kallades hon tillbaka till sjukhuset och hann dit innan han dog.

Nära till släkten

För Johanna och sönerna måste livet fortsätta utan en kär man och pappa. Barnen kommer inte ihåg så mycket av den här tiden längre.

– Men det var svårt när sjukdomen gjorde att han inte hade tålamod med barnen, minns hon. Jag hade svårt att

förlika mig med att han kunde bli arg och tappa tålamodet.

Johanna kom till Mullsjö-Sandhems församling för snart sju år sen och idag bor hon och hennes pojkar i Jönköping. Där har de nära till farmor

FORTSÄTTNING PÅ SIDAN 6

Kraft och styrka i sin gudstro

FORTSÄTTNING FRÅN SIDAN 5

och farfar och sina farbröder – Christians bröder, som de kan spegla sig i. De betyder mycket för dem liksom en av Christians närmaste vänner.

– Mina arbetskamrater, säger att jag inte pratar lika mycket om Christian längre, säger Johanna. Men tiden gör att jag får nya referenser.

Skrek i bilen

Johanna kommer från en familj med kyrklig anknytning och säger att hon själv fått kraft och styrka i sin gudstro.

Kan man tappa bort sin tro när sjukdom och död slår till?

– Det beror på hur din gudstro ser ut innan, förklarar hon. Självt är jag dessutom av rena rama turen begåvad med ett extra starkt stycke.

Men hon har gått igenom sorgens avgrund, som hon beskriver det.

– I två års tid skrek jag rakt ut när jag satt i bilen till och från jobbet i Mullsjö. Det var enda stället där jag kunde få utlopp för min sorg.

– Men man måste gå igenom sor-

gen, fortsätter hon. Jag måste ”unna mig” att sörja och låta det ta tid för att komma ut helare. Jag måste tänka att det är en bra sak för mig att sörja. Gör jag inte det går jag genom livet med en undertryckt sorg och skuld-känslor och kanske faktisk skuld och det är inte kul att bära på.

Johanna vänder sig mot begreppet att livet går vidare.

– Jag lever på, fortsätter utan Christian, fortsätter med mitt liv och kommer alltid att bära med mig bagaget det är att efter 12 års äktenskap ha förlorat sin man och pappa till barnen. Det är viktigt att skapa ett liv som jag gillar och inte ett liv i stället för något eller i väntan på något.

– Nu måste jag komma på vem jag själv är och ta egna beslut. Christian lever ju inte, beskriver Johanna sin situation idag. Jag har till exempel blivit sjukt mycket mera effektiv. Jag måste få mycket gjort eftersom jag inte har någon att dela sysslorna med. Jag är beslutsam och mera eftertänksam men ifrågasätter heller inte mina beslut. Jag har alltid varit pragmatisk

men det har förstärkts under åren som ensamstående mamma.

Slutade småprata

– Alla är så olika, säger Johanna när hon ska ge några goda råd om hur man bemöter en människa som befinner sig i en svår situation med sjukdom och dödsfall. Men hon berättar om när hennes dåvarande grannar som brukade småprata över tomtgränsen slutade med det när hon hade det som svårast. Det hade varit bättre om de varit öppna och sagt hej, vi vet inte hur vi ska bete oss.

Mig fick man gärna fråga om hur de ville att jag skulle bemötas men det kanske inte alla vill.

Men som den pragmatiska människa hon är föreslår hon att man skickar ett SMS när någon har det svårt. Det kan man bara ta emot och behöver inte förhålla sig till det.

Självt minns hon också att hemmet översvämmades av blommor från människor som vill henne väl. Men köp gärna ett presentkort på blommor så kan jag glädjas åt dem under en längre period!

Bok tips

Andlighet mitt i vardagen

Hans Schaller, Dominik Terstriep

Den här boken vill ge praktisk vägledning till att upptäcka vardagens andliga dimension.

Franciskus och djuren

Erich Joo

Vem är denne hemlighetsfulle man som förstår djurens språk? Möt Franciskus av Assisi i femton små berättelser där han blir vän med både småfåglar och vargen från Gubbio.

Vägen till Santiago de Compostela

Jan Folkegård

En faktsäckad handbok som vägledning för den som går i tankarna att pilgrimsvandra till Santiago de Compostela, hela sträckan eller bitar av den. Utförlig information av städer, byar, vägar, kyrkor, kloster, kultur, historia och natur.

Nya böcker till bibliotekshyllan

Kyrktuppens Rebecka Zacho har varit på årets bokmessa i Göteborg och hittat nya intressanta böcker. De finns nu till utlåning i bibliotekshyllan i Kyrkans Hus i Mullsjö.

Pilgrimens sju nyckelord

Hans-Erik Lindström

En bok som kretsar kring de sju nyckelorden: Mer frihet, mer enkelhet, mer tystnad, mer bekymmerslöshet, mer långsamhet, mer andlighet och mer delande. Att leva som pilgrim idag är att ha fått smak på den frihet som hjälper oss att bli mer hela och äkta som människor – ute på vandring och hemmavid.

Allting har sin tid

Mats Westerfjärd

Stanna till en stund mitt i vardagens stressade tillvaro och njut av bilderna som ger en innehållsrik inspiration till orden i boken. Många tankeställare kring det vi kallar livet som ibland snurrar på allt för snabbt.

Kantorn som det svänger om

Text: Inger Ridström Foto: Lasse Persson

Stefan Skytt, ny kantor i församlingen, är en musiker med många strängar på sin lyra, skulle man kunna säga. Här vill han fortsätta och utveckla gospelkören, som han känner extra mycket för och hoppas kunna få igång en ungdomskör.

Det blir ingen kulturrevolution, säger nya kantorn Stefan Skytt om sitt arbete. Jag vill göra ett bra jobb och vara till glädje i församlingen.

Mullsjö-Sandhems församling har fått en ny kantor. Stefan Skytt kom snabbt på plats hos oss efter ett vikariat i Strömstad under sommaren.

Det är en musikaliskt allsidig man som nu axlat den viktiga kantors-tjänsten. Han har sina rötter i Stockholm där också familjen med tre nästan vuxna barn, ännu så länge bor kvar. Men Stefan har hunnit med ett antal församlingar från norr till söder under sin kantorskarriär. Även Åland med sina många små öar har varit hans arbetsplats under en period.

– Där fick jag ibland ro för att komma till gudstjänsten, berättar han.

Men att det nu blev Mullsjö, var mera av en slump och han erkänner att han inte visste mycket om orten där hans nya arbetsplats finns. Dessutom bor han för närvarande i Sandhem, där han trivs bra och träffat några av sina grannar.

Förutom att han är kantor är Stefan också utbildad i jazzpiano och elektronisk musik.

Han hanterar dessutom orgel, trumpet, lite cello, som han säger, elgitarr och så har jag fuskat lite på fiol, uttrycker han saken.

Han har haft eget företag som ackompanjerat andra artister och har spelat hårdrock med betoning på 70-talsrock.

Ung pianist

Stefans karriär som musiker började tidigt då han var med i Kyrkans Unga i Matteus församling i Stockholm och man behövde någon som kunde spela piano till kvällsandakterna. Intresset höll i sig och talangen fanns så sen blev det av naturliga skäl gymnasiets musiklinje.

Idag är Stefans två döttrar duktiga pianister, uppmuntrade av sin far!

I Mullsjö-Sandhems församling ska

Stefan arbeta med gudstjänster och förrättningar som dop och begravningar och dessutom ska han leda gospelkören, något som gläder honom mycket.

– Det blir ingen kulturrevolution, säger han. Han vill fortsätta att utveckla kören och hoppas också mycket på att få igång en ungdomskör.

– Nästan alla kan lära sig sjunga, säger den genommusikaliske kantorn när han resonerar om musik och vad musik betyder för oss. Tänk om man i skolan ska skriva ett matteprov utan att ha fått lära sig matte först!

– Den kristna musiken kan vara jättetrist men jag vill lyssna på vad de som jag arbetar tillsammans med gillar för musik. Musik handlar ju mycket om identitet och grupptillhörighet, slår han fast.

– I övrigt vill jag göra ett bra jobb och vara till glädje i församlingen, säger Stefan.

Resan till Krakow gav oss erfarenheter och perspektiv på livet

Text och foto: Marie Barrljung och Elisabeth Falk Nilsson

Församlingen erbjöd årets konfirmander, ledare och människor som är engagerade i församlingen att åka på en intensiv studieresa till Krakow, en av Polens kanske mest intressanta städer. Det blev en resa som gav starka minnen och upplevelser för livet, berättar här församlingspedagog Marie Barrljung.

Anledningen till resan var att vi ville ge ungdomarna möjlighet att med egna ögon se och förstå det som händer men inte får händer igen och konkret visa att alla inte har det som vi. Vi delar samma jord men har helt olika förutsättningar.

Under resan fick vi dela upplevelser, gemenskap och andakter och genom att möta människor som låter sin tro genomsyra sitt sätt att leva vill vi underlätta en fortsättning på livsresan att upptäcka och dela kristen tro.

Vi tror att alla som var med på resan till Krakow fick med sig mer än souvenirer hem. Vi hoppas att de erfarenheter och perspektiv som vi fått, ger praktisk konsekvens i livet; hur vi väljer att se på våra medmänniskor och oss själva.

Sannerligen säger jag er, vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig. Matt 25:40.

Olika bagage

Så stod vi där en augustidag, alla 25, redo att åka till Landvetters flygplats. Vi var en spretig grupp med olika bagage, inte bara fysiskt utan även med olika packning i våra livs ryggsäckar.

Att vara 15-årig resenär innebär att man troligen inte har varit på utlandsresa utan sina föräldrar. På sista träffen inför resan var många nervösa och spända, men det var en fröjd att se hur mycket resenärerna vuxit under veckan, alla klarade mycket mer än de själva trodde. Mycket under resan var av förklarliga skäl definitivt inte helt "Sverige-logiskt", eftersom vi var i Polen var det Polsk-style som gällde. Och det visade sig fungera men ibland på ett helt annat sätt än vi är vana vid.

Lek och sång på barnhem

På Zmiaca Barnhem fick vi träffa barn vars föräldrar av olika anledningar

Caroline Nilsson tillsammans med en liten pojke på barnhemmet.

inte kan ta hand om dem. Barnen bor där i väntan på att bli bortadoperade. Min bild av barnhem i Polen stämde dåligt överens med verkligheten – vi möttes av en varm stämning

och frimodiga barn som stojade och trivdes. Här fick vi tillbringa en halvdag med att leka tillsammans i fruktträdgården, sjunga i kapellet och äta lunch tillsammans. Det blev också en övning i att göra sig förstådd utan att prata samma språk. Leken är ett universellt språk som barnen är mästare på!

Flera i vår grupp undersöker just nu möjligheten att åka till barnhemmet igen för att arbeta som volontär.

Stöd till nyblivna mammor

Livets fönster är en plats dit blivande mammor utan socialt nätverk kan flytta in och föda sitt barn och få den hjälp och stöd en nybliven mamma behöver. Många av mödrarna har levt ett hårt liv där det sociala nätverket helt försvunnit och det saknas familj,

vänner och ekonomiska förutsättningar. Den nya lilla familjen får bo här i upp till ett år.

Nunnorna som berättade om sitt arbete blev ofta avbrutna eftersom dörrklockan ringde – en ständig ström av människor ville bidra till en livsviktig verksamhet och lämnade spjalsångar, bebiskläder och annat.

Namnet Livets fönster kommer av att det finns ett fönster i husfasaden, som kan öppnas från utsidan. Där innanför finns en liten ombonad korg där man kan lämna sin lilla bebis och göra det möjligt för barnet att få en framtid som man upplever att man själv inte kan ge.

Vi fick se att det som är absolut självklart för oss inte är det för alla. Det ger perspektiv på livet!

Koncentrationslägret Auschwitz

Att promenera förbi montrarna med mänskligt hår och alla de vardagsföremål, som fångarna i koncentrationslägret hade packat ner inför resan, som skulle bli en möjlighet, en nystart på livet men som istället tog slut i gaskammaren, lämnar vem som helst mållös.

I Auschwitz såg vi flera barn som var på besök med sina föräldrar och vi pratade om när man är tillräckligt "stor" för att klara av att ta in vilka vidrigheter vi människor kan utsätta varandra för. Vi landade i att vi förmodligen aldrig helt och fullt kan ta in det. De barn som gör besöket kommer inte att minnas allt guiden berättar, men man bär ändå med sig någon form av förståelse och ett kroppsligt minne.

Mina upplevelser från resan

Jonna Hjerpe, 15 år

Av hela vår resa tror jag att det som berörde mig och alla andra mest var vårt besök i Auschwitz-Birkenau. Det är ett besök som jag tycker att alla människor borde göra. Att komma till ett koncentrationsläger som man hört så mycket om ger starka känslor; att få se allt det som man läst om. Allt det grymma har faktiskt hänt på riktigt!

Det roligaste tyckte jag var flotturen på floden som gränsar mel-

Ett av vaktornen i Auschwitz. Om en fånge försökte fly fanns det tungt beväpnade vakter och taggtråd som effektivt hindrade friheten.

lan Polen och Slovakien. Naturen var vacker och hade ett rikt djurliv, speciellt fjärilar och ormar. Alla guider var duktiga och roliga.

Jag skulle vilja säga att resan som helhet var fantastisk, trots värmen och jag skulle gärna åka till Krakow igen!

Agneta Nalbin, vuxen resenär

Att bli tillfrågad om att följa med församlingens ungdomar till Krakow kändes som en ynnest.

– Men skulle jag våga? Sova i ett

Under veckan i Krakow lånade vi St Martins kyrka på kvällarna, det blev "vår kyrka" där vi frade mässa tillsammans.

rum på ett enkelt vandrarhem med fem tjejer, hur skulle det gå?

Jag vågade. Det gick alldeles utmärkt, de var fantastiska! Att få uppleva historiens hemskheter i en vacker stad som Krakow och de delar av landet som vi fick tillfälle att besöka och dessutom i en obeskrivlig värme, var ett minne som aldrig kommer att försvinna. Få fira mässa i "vår" kyrka en kväll, där var och en i sin egen bänk fick var ensam tillsammans med Gud och lägga allt i hans händer, blev också stort.

Nu blev det inte bara historia som i Auschwitz-Birkenau utan vi fick också uppleva det som görs för utsatta människor i dag, dessutom ett fantastiskt natursceneri i Polens första nationalpark.

Den kända vyn från Birkenau, dit människor transporterades för att avrättas.

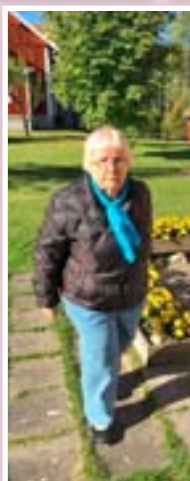
Höstutflykt till Brandstorp kyrka och hembygdsgård

En solig septemberfredag följde en grupp glada pensionärer med på utflykt till Brandstorp.

Vi inledde med andakt i den gamla kyrkan och fick även höra om kyrkans historia. Vid förmiddagskaffet i Bredgården, guidade Katarina Karlsson, ordförande i Brandstorp hembygds-

förening och sedan gavs vi tillfälle att själva gå runt och titta på och i de gamla byggnaderna och muséet, som inrymmer en mängd olika föremål från bland annat sjöfarten och stenhuggeriet. Vi besökte även den permanenta utställningen "Livet på landsbygden".

Text och foto: Maria Karlsson.

Komminister Torbjörn Andersson:

– Våga prata om döden så blir den mindre skrämmande

Text: Inger Ridström Foto: Rebecka Zacho

Komminister Torbjörn Andersson i Mullsjö-Sandhems församling har 20 års erfarenhet av prästyrket, ett yrke där man ofta kommer i kontakt med sorg och död. Han vill uppmuntra oss till att våga prata mera om döden.

ett samtal med Torbjörn Andersson om sorg inleder han med att prata om barn och sorg därför att mycket av hur vi hanterar ämnet har sin utgångspunkt i barnen.

– Vi ljuger ofta för barnen framför allt vid de frågor som vi tvekar vid eller som skrämmer oss, säger Torbjörn. Det är lögnen som får konsekvenser för oss när vi blir vuxna ända ner i tredje och fjärde generation. Vi får svårt att hjälpa andra.

Men ingen människa sörjer likadant, varken barn eller vuxna slår han fast.

– Vuxna människor tror sig ”veta” hur man ska bete sig vid sorg och död, säger Torbjörn. Men jag har sett vuxna som tjuvlyssnar när barnen frågar mig.

Och egentligen är det väldigt naturliga och enkla frågor som barnen kommer med. Frågor som många av oss vuxna också skulle vilja ställa men inte vågar.

– Är det bekvämt i kistan?

Vem har inte undrat det?

– Jag har själv provat en kista, avslöjar Torbjörn, för att kunna svara ärligt på barnens frågor.

– Säg inte att den döde kommer till himlen och du inte själv tror på det, för då vet barnet att du ljuger, säger Torbjörn med skärpa i rösten.

Genom att vi vuxna inte är ärliga och inte pratar om döden ger vi barnen den uppfattningen att det är så otäckt att vi över huvud taget inte kan prata om det.

När Torbjörn begravde en 7-årig pojke undrade en av hans kompisar vad som skulle hända med kroppen.

– Vi eldar upp honom, sa Torbjörn enkelt och rakt på sak. Om vi begraver kroppen i jorden så förmultnar den men nu skyndar vi på processen.

Sörjer randigt

Det är otäckt med döden men vi hjälps åt. Vi handskas med den genom att räcka varandra händerna.

Barnen är en förebild när det gäller att sörja menar Torbjörn. Barn sörjer randigt och med det menar han att de gråter, leker och gråter igen. Som vuxen har vi en föreställning om att tårar är farliga och att vi inte får vara glada emellanåt när vi sörjer. Men om jag vågar sörja så har jag också nära till skratt. Jag måste sörja om jag ska kunna skratta.

Sorgen och glädjen vandrar tillsammans, står det i psalmen 269.

Våga erkänna rädslan

– Nästan alla människor är rädda för döden, säger Torbjörn, fast vi inte erkänner det. Jag är inget undantag. Men om vi vågade erkänna det så kan vi börja prata om döden.

Nu vet vi inte hur vi ska möta sörjande därför att vi är rädda.

– Men säg aldrig ”Jag vet hur det är”, när du möter en människa i sorg, råder Torbjörn, för det kan du aldrig veta!

Rädslan för döden ska vi bekämpa med solljus och kors, precis som vi i sagorna bekämpar troll som skrämmer oss, vill Torbjörn.

Barn på begravning

Ska vi ta med barnen på en begravning

Vi vet inte hur vi ska möta sörjande därför att vi är själva är rädda för döden, säger komminister Torbjörn Andersson.

ning är en fråga som ofta vällar bekymmer och som gör oss osäkra i om vi gör rätt.

Begravningsceremonin tycker Torbjörn att man inte ska undanhålla för barnen. Får de inte delta kan de i stället göra sig en föreställning om att det är så otäckt att de inte får vara med.

– Begravningen visar kärlek, säger Torbjörn. Vi säger hej då och lämnar den avlidne till Gud. Däremot är han tveksam till att barnen ska delta vid den efterföljande minnesstunden.

Från sorg och tårar vid kistan går vi till samkväm och kanske skratt och det kan vara svårt för barnen att förstå känslolasten.

Som präst tycker Torbjörn att det är fint att kunna hjälpa människor som är så utsatta som vi är när vi kommer i den situationen att vi ska handskas med allt som hör till dödsfall och begravning.

– Jag möter mycket tacksamhet vid begravningsgudstjänsten. Det är begravningens uppgift att vi ska våga gå ut i livet igen. Hopp och tröst och liv när det funkar som bäst!

Det bästa vi kan säga varandra efter en begravning är att tillsammans gjorde vi det fint!

Begravningsgudstjänsten vill hjälpa och beröra

Text: Elisabeth Falk Nilsson

Att förlora en närstående upplevs ofta mycket svårt och omtumlande. Man ställs plötsligt i en situation där man både ska gå igenom ett sorgearbete och ta hand om det som måste göras. Ganska snart blir det dags att tänka på begravningen, som ska ske inom en månad efter dödsdatum, och hur den ska utformas.

Om den avlidne var medlem i Svenska kyrkan, vilket cirka 95 % av dem som avlider är, blir det naturligt att begravningsgudstjänsten kommer att

ske i Svenska kyrkans ordning. Här kan du läsa om hur den gudstjänsten går till.

I Mullsjö-Sandhems församling hålls

cirka femtio begravningsgudstjänster varje år. Alla följer en fastställd ordning, men inom den finns många möjligheter att forma gudstjänsten utifrån närståendes önskemål, och därmed ge varje begravningsgudstjänst en personlig prägel.

Tacksägelse

När dödsfallet har anmälts till församlingsexpeditionen, vilket oftast sker genom en begravningsentreprenör, bjuds de närstående in till tacksägelse vid kommande söndagsgudstjänst. Tacksägelsen är en bön i samband med kyrkans förbön. Den avlidnes namn nämns i bönen inför Gud, ett ljus tänds i ljusbäraren och kyrkklockan ringer. Ljuset erbjuds de närstående att ta med sig hem. Det är en påminnelse om Kristusljuset och Jesu seger över döden.

Inför begravningsgudstjänsten

Den präst som kommer att leda begravningsgudstjänsten tar kontakt med de närstående och föreslår ett möte, mestadels äger det rum i den avlidnes eller de närståendes hem. Detta möte är mycket viktigt, och att prästen får den kännedom som behövs; om den avlidne, önskade psalmer med mera, för att forma en gudstjänst, som kommer att beröra och hjälpa de närstående i deras sorg och kommande dagar.

Begravningsgudstjänsten utformas

i stort sett som följer, men vissa avvikelser kan ske, liksom att musik och psalmer kan ha annan placering.

Vid tacksägelsen tänds ljus i ljusbäraren för den avlidne. Det här är ljusbäraren i Nykyrka kyrka.

Klockringning

Musik

Musiken kan spelas på orgel, annat instrument eller vara vokal (sång).

Samlingsord

Samlingsordet uttrycker gudstjänstens grundperspektiv som är:

- att gudstjänsten sker i Guds, den treeniges namn
- att ta avsked
- att överlämna henne/honom i Guds händer och åt Guds barmhärtighet

Psalm

Griftetal

Prästen håller ett griftetal utifrån två perspektiv, som vävs samman; dels anknyta till den avlidna och dels uttrycka kyrkans trosinnehåll, alltså att sorgen och döden får en annorlunda karaktär när den bärs upp av hoppet och uppståndelsens ljus. Griftetalet utgår från eller sammanfattas i ett bibelord och bön.

* Överlåtelsen

Överlåtelsen är ett tilltal till Gud och ett överlämnande av den avlidna i Guds händer. Ett av följande alternativ väljs:

- Prästen lägger mull tre gånger på kistan och säger:
Av jord har du kommit.
Jord ska du åter bli.
Jesus Kristus är uppståndelsen och livet.
- Prästen tecknar korstecknet över kistan och säger:
Du gav henne/honom livet.
Tag emot henne/honom i din frid och ge henne/honom för Jesu Kristi skull en glädjeric uppståndelse.

Bibelläsning

De bibelord som läses uttrycker tryggheten hos Gud i liv och död.

Psalm

Förbön

Gud, vi tackar dig för livet som du ger oss.
Det är fyllt av glädje och sorg, av arbete och vila.
Nu tackar vi dig för NN,
för allt hon/han fick betyda,
för allt hon/han fick vara och ge.
Hjälp oss i vår sorg
och lär oss leva för de levande den tid vi har kvar.
Vi tackar dig för din Son Jesus Kristus som öppnar porten till det liv som aldrig dör.

Bär oss denna dag och alla dagar och låt oss när stunden är inne få dö i frid.

Amen.

Herrens bön

Avslutning:

- Vid kremation avslutas gudstjänsten i kyrkan.

Musik/psalm

Avskedstagande

Musik/psalm

Slutbön

Prästen: Gud, du som är uppståndelsen och livet,
ge NN din frid
och låt ditt eviga ljus lysa för henne/honom.

Välsignelsen

Psalm/Musik

- Vid gravsättning avslutas gudstjänsten vid graven.

Psalm/musik

Utgång och gravsättning

Avskedstagande

Slutbön

Prästen: Gud, du som är uppståndelsen och livet,
ge NN din frid
och låt ditt eviga ljus lysa för henne/honom.

Välsignelsen

Bårtäcke har gamla anor

Bårtäcke används som smyckning av kistan istället för blomsterarrangemang. Att använda den här yttre svepningen som dekoration har gamla anor. Mullsjö-Sandhems församling har ett bårtäcke vävt i vitt och med inslag av guldtråd. Över bårtäcket läggs ett bårband med kristna symboler. Bårtäcket får lånas av alla som har begravningsgudstjänst i någon av kyrkorna inom Mullsjö kommun,

bårbandet är däremot för begravningsgudstjänster i Svenska kyrkan. Övriga församlingar kan lägga ett eget band över bårtäcket. Bårtäcket hänger i Nykyrka kyrka. Det invigdes första söndagen i advent år 2005. Det kom till på initiativ av Tholda Emanuelsson, bortgångna 2011, som tillsammans med tio vävkunniga kvinnor, har utarbetat och färdigställt allt från mönster till väv och broderier.

Alla som har begravningsgudstjänst i någon av kyrkorna i kommunen kan låna det vackra bårtäcket att pryda kistan med.

Israelresa med många intryck

Våra tre församlingspedagoger Maria Karlsson, Marie Barrljung och Johanna Bard, som jobbar med Bibeläventyret i skolorna, har varit på fortbildningsresa till Israel. En intensiv vecka med många upplevelser. Här har Johanna plockat ut sina "godbitar".

Saligprisningarnas berg

Det är värmer rekord i Israel och en het dag då det dessvärre är för varmt för att företa sig vandringen nedför Saligprisningarnas berg, samlas vår grupp på cirka 55 personer i den runda kyrkan på toppen av berget. Vi sjunger "O store Gud" och luften vibrerar, vi påminns om Jesu ord:

"Saliga de som är fattiga i anden, dem tillhör himmelriket.

Saliga de som sörjer, de skall bli tröstade.

Saliga de ödmjuka, de skall ärva landet.

Saliga de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten, de skall bli mättade.

Saliga de barmhärtiga, de skall möta barmhärtighet.

Saliga de renhjärtade, de skall se Gud.

Saliga de som håller fred, de skall kallas Guds söner.

Saliga de som förföljs för rättfärdighetens skull, dem tillhör himmelriket."

Muren kring Jerusalem och Hiskias tunnel

Vi inleder vår vandring på muren vid Jaffaporten, en liten trappa leder uppåt och därifrån har vi en vidunderlig utsikt över staden när vi traskar på fram till Dyngporten. Där tar vi trapporna ned och kommer till tunnelsystemet under staden som byggdes för 2 700 år sedan för att förse staden med färskvatten och även kunna användas vid eventuella belägringar. Mycket märklig och stundom klausrofobisk upplevelse att gå den 500 meter långa handgrävda tunneln, ofta

inte mer än en meter bred och knappt två meter hög.

En-Gedi

På resans varmaste dag, efter ett bad i Döda havet som knappast var svalkande, vattnet måste ha varit 37 grader, besökte jag naturreservatet En Gedi och kunde efter ett par kilometers vandring i 43 graders heta sjunka ned i det kalla vattnet från En-Gedis källor dit kung David tog sin tillflykt undan Saul. Jag har läst att forskare som letar efter platsen för Edens lustgård har En-Gedi som troligt förslag. Efter vår eftermiddag där är jag benägen att hålla med!

Marie Barrljung och Maria Karlsson i den långa handgrävda Hiskias tunnel, som byggdes för att förse staden med vatten och som en tillflykt vid eventuella belägringar.

Johanna Bard på muren som går kring Jerusalem. En trappa vid Jaffaporten leder upp på muren och där väntar en vidunderlig utsikt över staden.

Kan detta ha varit Edens lustgård? Det finns forskare som ser naturreservatet En-Gedi som en trolig plats.

Gospelmusiken ger glädje och gemenskap

Text och foto: Inger Ridström

Vi ser gärna att flera kommer och rockar loss med oss hälsar medlemmarna i Sandhem Gospel. Kören har funnits i mer än 20 år och tycker nu att de möter nya utmaningar.

Det går inte att missta sig på engagemanget och glädjen i att få sjunga när man besöker Sandhems gospelkör en torsdagskväll när de övar.

Sandhem Gospel har hunnit fira 20-årsjubileum. Det var församlingens förra kantor Anna Lena Gustafsson som var en av initiativtagarna till kören, som egentligen började som en konfirmandkör 1992.

Tre körmedlemmar har varit med ända från start. Idag är man mellan 12 och 15 sångare men när man var som störst innehöll kören upp till 30 medlemmar. I år har två nya medlemmar tillkommit och alla körmedlemmarna säger unisont att de med glädje ser att flera vill börja sjunga tillsammans med dem.

- Alla är välkomna att rocka loss med oss, hälsar de!

På frågan varför de vill sjunga gospel är svaren helt överensstämmande även om de uttrycks lite olika. Gospelmusik är glad, den ger glädje och variation. Jag mår bra när jag har varit här och sjungit.

Den goda gemenskapen framhåller alla. Att det stämmer förstår man när

Medlemmarna i Sandhem Gospel ser en utmaning i att de nu fått en ny körledare i kantor Stefan Skytt.

Elisabeth Öhrstam berättar att hon som tidigare var mullsjöbo men numera bor i Jönköping, åker till Sandhem en gång i veckan för att få glädjen att sjunga i gospelkören och vara med i gemenskapen.

Den här hösten har kören fått en ny körledare i församlingens nya kantor Stefan Skytt.

Förutom att alla är väldigt nöjda med att kören kan fortsätta sin verk-

samhet med en engagerad körledare så tycker de att de fått en nytändning och möter nya utmaningar.

Den 10 oktober sjöng Sandhem Gospel i Fredriksbergskyrkan i Falköping tillsammans med stiftets alla körer och efter det drar det ihop sig till den traditionella julkonserten i Sandhems kyrka där alla köreerna i församlingen i år ska uppträda var för sig.

NYTT I
FAIRTRADE-
BUTIKEN

Här kan du handla!

Mullsjö-Sandhems församling är diplomerad Kyrka för Fairtrade vilket innebär att vi ska

verka för användandet och försäljningen av Fairtrademärkta produkter. Så långt som det är möjligt används de också i kyrkans verksamheter. Produkterna säljs i Kyrkans Hus i Mullsjö och i Sandhems Församlingshem.

Rättvisemärkt cykelväska, perfekt när man varit och handlat eller ska på utflykt 165:-

Rättvisemärkta bomullskassar i blått och turkost från House Of Fair Trade 60:-

Vi välkomnar våra **NYDÖPTA**

Celine Isabella Sadowska Berglund
Wilmer Erik Burensjö
Leonel Larsson Abrahamsson
Wilma Anny Elin Lancie
Theo Sten Mattias Andersén
Nellie Elisabeth Maria Närstrand
Lilly Lovis Damberg
Helmer Malte Axelsson
Nathalie Vera Monica Vetterlind
Tage Olof Florin

Subventionerad familjerådgivning

Svenska kyrkans familjerådgivning i Jönköping erbjuder kvalificerad hjälp till par, familjer och enskilda. Som medlem i Mullsjö-Sandhems församling kostar det enbart 100 kronor/samtal vid 10 tillfällen och därefter är det utan kostnad. Priset för den som inte är församlingsmedlem är 350 kronor utan kostnadstak.

Personalens grundutbildning är socionom och präst med vidareutbildning. I samtalet kommer du att mötas av respekt för ditt eget

förhållande till tro. Familjerådgivningens medarbetare har tystnadsplikt och för inte heller journal. Du kan vara anonym om du vill.

Du når familjerådgivningen så här:
Telefonnr. 036-30 35 35.
Telefontid måndag-torsdag
Kl. 11:30-12.00
e-post: familjeradgivningen@svenskakyrkanjonkoping.se
Adress: Prästgränd 1,
553 21 Jönköping

Vi gratulerar våra **NYGIFTA**

Astrid Ann-Christine Berggren och
Joel Arvind Gustaf Wickström
Ida Elisabeth Gustavsson och
Anders Per Åke Gidlund
Alexsandra Maria Lucas och
Sven Gustaf Göransson

Vi minns våra **AVLIDNA**

Karl-Göran Strömberg f 1940
Hannu Kalevi Viio f 1934
Maj Elisabet Cecilia Andersson f 1929
Stig Göran Wallin f 1949
Margit Ida Birgersson f 1936
Nils Anders Gustafsson f 1940
Ingegerd Ann-Charlotte Johansson
f 1932
Elvy Margareta Löfberg f 1931

SKUM i höjden

I slutet av sommaren åkte några i styrelsen för Svenska Kyrkans Unga på en dagstur till Vidablick i Bankeryd. Där fick vi öva oss i samarbetets ädla konst och sådant som vi egentligen inte vågade – att utmana oss själva med att klättra riktigt högt. Det var både läskigt och kul! Vi tar med oss den känslan in i andra sammanhang – att vi vågar och kan mer än vi själva tror.

Här är det Moa som klättrat högst och som är på väg att våga språnget!

Viktor, Marie, Michaela, Paulina och Moa är på bugget.

Dela glädje och sorg med andra!

Välkommen att skicka in bilder till Kyrktuppen när du har högtidsdagar i familjen!

Dop, vigsel, jämna födelsedagar eller kanske silver- eller guldbrällöpsdag... Skriv några rader och berätta och skicka med en bild. Vill du förmedla några vackra min-

nen av en bortgången familjemedlem eller kär vän, så är du välkommen att skriva till oss.

Adress är Mullsjö-Sandhems församling, Kyrkvägen 9,
565 31 Mullsjö.

E-post: mullsjo-sandhems.forsamling@svenskakyrkan.se

Höststarten lockade små och stora!

Höstens alla aktiviteter i församlingen började en solig söndag i augusti med öppet hus i Kyrkans Hus i Mullsjö där det bjöds på allt från tårtkafé till seminarier och äventyrsvandring. Alla åldrar kunde hitta något som intresserade!

De båda hoppborgarna var minst sagt populära bland våra unga besökare.

Kyrkorådets ordförande Helvi Dahlén och hennes man Karl-Olov passade på att njuta av en hamburgare som scouterna grillat.

Räddningstjänsten var på plats och visade upp en brandbil för alla nyfikna stora och små.

Paulina Stenevi och Viktor Schalin skötte godishjulet.

Elin Knutsson serverar glass till barnen som gått äventyrsvandringen och löst olika uppgifter på vägen.

Konfaledarna på utbildning

Årets konfirmandledare har påbörjat sin utbildning. Under september har vi träffats varje vecka för att vara så förberedda som möjligt på att möta årets konfirmander. Det är förstås viktigt att konfirmanderna känner sig trygga i gruppen och konfirmandledarna har en viktig roll i detta. Vi har bland annat pratat om ledarnas tio budord som alla går ut på att visa respekt för varandra, se varandra och peppa och stötta varandra.

Amelie Knutsson på ledarläger. I bakgrunden syns även Caroline Nilsson och Nora Kimer.

Musikkryss i Sandhem

En solig lördag förmiddag i somras arrangerade Sandhems samhällsförening musikkryss i gröngräset. Fredrik Hempel ledde den för dagen sammansatta blåsorkestern och Svenska kyrkans barn sjöng Alice Tegnérvisor till musikkrysset. Till sin stora glädje fick alla barn en egen mikrofon på scenen – ett lastbilsflak. Väldigt roligt att se alla frimodiga och sångglada barn!

Det finns plats för flera barn vid andra tillfällen. Kontakta kontor Stefan Skytt för vidare information, telefon 0392-130 36, SMS 070-657 82 66, e-post stefan.skytt@svenskakyrkan.se

Barnen laddar upp inför framträdandet på musikkrysset.

Lisa tar det piano!

Tex och fotot: Bengt Sköldh

Det finns åtskilliga mullsjöbor i förskingringen.

En av dem är

Lisa Magnusson, som tar det lugnt tillsammans med maken Hasse när båda nu dragit sig tillbaka från det offentliga livet som sångerska respektive musiker i dansbandssvängen..

Lisa som i yngre dagar hette Lisbeth är född och uppvuxen i Mullsjö. Hon blev snabbt en musikalisk stjärna och under många år var hon Leif Bloms dansorkester från Växjö trogen. Hon hann också med några soloplatior innan hon avslutade karriären. Nere i de djupa smålandsskogarna träffade hon

Hasse Magnusson som tillsammans med Thorleif Thorstensson bildade Thorleifs dansorkester. För några år sedan lade de instrumenten och sången på hyllan efter femtio år där "Tolle" och Hasse var med hela tiden. Säg bara "Gråt inga tårar" så vet alla dansbandsnördar och ickenördar vad det handlar om.

MULLSJÖ
HISTORIA

Lisa och Hasse Magnusson ser lika lyckliga ut som när de träffades en gång. Här hemma i villan i Norrhult.

Ge ditt stöd till församlingens internationella arbete!

Text: Nicole Morgny

Mullsjö-Sandhems församling är delaktig i Svenska kyrkans internationella arbete. Detta mycket tack vare Internationella gruppen. Här kan du läsa om det projekt som vår församling stödjer.

Stöd arbetet för ökad jämlikhet och försörjning

Mekane Yesuskyrkans landsbygdsprojekt i Tisabalima i Etiopien har två syften. Det ena är att synliggöra kvinnorna, ge dem självförtroende och förmåga att ta kommandot över sin egen och sin familjs framtid. Det andra syftet är tillgången på mat. Etiopien är ett land som ständigt drabbas av missväxt och hungersnöd. Befolkningen har under 1900-talet ökat från 20 miljoner till 80 miljoner.

Därför undervisar man i projektet i växelbruk för en hållbar användning av jordbruksmark, skogar och vatten. Det sker genom att plantera nya träd, använda energisnåla spisar och kvarnar samt kompostera. Man har även tagit fram nya grödor som ska ge bättre avkastning.

Landsbygdsprojektet arbetar också för att

- ge kvinnor möjligheter att ta mikrolån för att starta företag
- motverka hiv och aids
- ge utbildningar i kost och miljöfrågor

- främja diskussioner som kan leda till större jämställdhet och bryta tabun som begränsar livsutrymmet. Projektet har varit så framgångsrikt att den etiopiska staten och andra organisationer tar efter modellen.

Du som vill stödja

Internationella gruppens projekt kan sätta in ditt bidrag på något av dessa konton:
Plusgiro:90 0122-3
Bankgiro:900-1223
Swish:9001223
Märk: Projekt Etiopien P 20

Du som aktivt vill medverka

och arbeta för ett internationellt engagemang i vår församling är välkommen att höra av dig till kyrkoherde Elisabeth Falk Nilsson, telefon 0392-100 01.

Internationella gruppens mål är att:

- skapa medvetenhet i internationella frågor
 - skapa engagemang för Svenska kyrkans internationella arbete
 - arbeta för Fairtrade-varor
 - hjälpa till i insamlingsarbetet till de projekt som församlingen stödjer
- Detta sker bland annat genom att:
- ordna informationsträffar och utbildningar
 - delta i kampanjer initierade av Svenska kyrkans internationella arbete
 - erbjuda Fairtrade-produkter

Internationella gruppens höstfest - Shalom Israel

Välkomna till Kyrkans Hus i Mullsjö onsdagen den 4 november då vi bjuder på Israel-mingel med lite smått att äta och nedslag från den studieresa församlingspedagogerna gjorde i september till det heliga landet. Då får vi också fundera över hur det faktiskt ser ut idag på de platser som Bibeln beskriver.

Vi börjar efter mässan som startar klockan 18 i kapellet.

Varmt välkomna!

Det här händer i

Välkommen på kransbindning i Kyrkskolan

I god tid till advent **torsdagen den 19/11 klockan 18 -21** bjuder vi in föräldrarna till barnen i våra grupper på kransbindning. I år får vi besök av Kajsa Ekholtz från butik Grönska i Mullsjö som hjälper oss att binda kransar. Du kan också köpa lite pynt av olika typer av henne. Vi har köpt stommar, ris och bindtråd. Har du ingen lust att binda en krans kom ändå och häng och bidra med din härliga personlighet. Och så fikar vi lite mysigt tillsammans förstås! Anmälan till johanna.bard@svenskakyrkan.se senast den 16/11.

Öppet hus bjuder på jullunch i Sandhem

Öppet hus är som namnet antyder en öppen verksamhet för daglediga föräldrar. Vi träffas vanligtvis både i Sandhems församling och i Kyrkskolan i Mullsjö. I december håller vi dock stängt för att kunna erbjuda förskolor och skolor samlingar kring krubban. I stället bjuder vi på julfest **torsdagen den 3/12 mellan klockan 10 -13** i Sandhems församling.

Vi inleder med andakt i kyrkan och går sedan över till församlingshemmet för dans kring granen, lunch och gemenskap. Vi avslutar med att önska alla barn en härlig jul med en liten julklapp.

Välkommen under allhelgonahelgen!

Fredagen den 30 oktober

Andakt kl 15 i Nykyrka kyrka och Sandhems kyrka

Musik och kort andakt:

Sandhems kyrkogård kl 18
Skogskyrkogården i Mullsjö kl 19

I Nykyrka kyrka och Sandhems kyrka finns möjlighet till samtal mellan kl 13-20, samtidigt serveras kaffe mm.

Lördagen den 31 oktober

Minnesgudstjänster

I Bjurbäcks kyrka kl 15:

Alexandra Bondarenko, fiol,
Dmytro Bondarenko, kantor och
Elisabeth Falk Nilsson, präst

I Sandhems kyrka kl 16:

Maria Karlsson, sång och Greger
Siljebo musik, Stefan Skytt, kantor
och Bengt-Åke Öhgren, präst

I Nykyrka kyrka kl 17:

Alexandra Bondarenko, fiol,
kyrkokören, Dmytro Bondarenko,
kantor och Elisabeth Falk
Nilsson, präst

Söndagen den 1 november

Gudstjänst i allhelgonatid i

Utvängstorps kyrka kl 14
Bengt-Åke Öhgren, präst

din församling!

Kom och var med i luciatåget!

Söndagen den 13 december bjuder vi på luciatåg i Sandhems kyrka **klockan 16.**

Är du inte med i vår verksamhet men vill vara med i luciatåget? Kontakta kantor Stefan Skytt, telefon 0392-130 36, SMS 070-657 82 66, e-post stefan.skytt@svenskakyrkan.se

Ljuset är starkare än mörkret!

Syföreningsauktion till välgörande ändamål

Sandhems diakonala syförening bjuder in alla till auktion i Sandhems Församlingshem **tisdagen den 17 november klockan 18.** Försäljningen av lotter startar klockan 17.30 och det finns som vanligt gott om lotter med fina vinster. Det blir musikalisk underhållning och därefter kaffeservering. När kaffet är urdrucket svingar Sune Svensson auktionsklubban.

Överskottet, som brukar bli en rejäl slant, från kvällen skänks till välgörande ändamål, så välkomna att buda rejält!

Gåvor till kvällens försäljning mottages tacksam.

Kaffe med dopp är en självklarhet i samband med auktionen.

Välkommen på gudstjänst för alla åldrar!

Familjegudstjänster är som vilken annan gudstjänst som helst. Det finns plats för lovsång, bön, förbön, bibelläsning och predikan. Bara på ett lite enklare språk och kanske paketerat på ett sätt som tilltalar barnen. Därför har vi alltid dockteater på en familjegudstjänst. Både små och stora brukar tycka att dockorna och prästen både har viktiga och roliga saker att säga i sin predikan.

Bibeln är viktig i vår kyrka. Vi delar ut en Bibel till alla som fyller 5 år i vår församling. Har du en 5-åring hemma som inte fått sin Bibel är du välkommen att hämta den på nästa familjegudstjänst. Ofta medverkar barn från någon av våra barngrupper i familjegudstjänsten. Jesus säger att alla kan vara med och tjäna honom – både stora och små. Det tror vi på! **Söndagen den 8/11 klockan 11 i Nykyrka kyrka** är det dags igen för familjegudstjänst. Då sjunger barnen från Kyrkvillans förskola och vi bjuder på fika.

Välkomna!

Det här händer i din församling!

ÖPPEN GEMENSKAP

Personlig romans ombedes

Teatersällskapet Scendraget Nossan

De beskriver sig själva som "Ett gäng tokiga pensionärer från Herrljunga som älskar att spela teater" och är ute och turnerar flitigt under hösten med sitt uppskattade skådespel "Personlig romans ombedes".

29/10 14.30 Sandhems Församlingshem
17/11 14.00 Kyrkans Hus i Mullsjö

Skapelsenära

Reine Jonsson

Reine Jonsson, naturfotograf, visar och berättar om sina bilder. Så här beskriver han själv sin kallelse: "Jag är uppväxt på landsbygden, i de granskogstäta områdena av Småland. På en liten plats som heter Hultanäs, det ligger cirka fyra mil söder om Vetlanda. Genom att mina föräldrar ägnar sig åt jord och skogsbruk fick jag tidigt lära mig att leva nära naturen. Mitt naturintresse har sedan utvecklats vidare till att bli naturfotograf.

Som sådan blev det med en gång klart för mig att Gud kallade mig till detta, att bli hans naturförkunnare.

Bilder som i första hand används till bildvisningar (föreläsningar), för att göra Gud känd och påvisa hur vist han sammanvävt allting."

3/11 14.00 Kyrkans Hus i Mullsjö
12/11 14.30 Sandhems Församlingshem

Grötfest

Sista träffen för året är det adventskonsert, grötfest och lotteri.

1/12 14.00 Kyrkans Hus i Mullsjö
10/12 14.30 Sandhems Församlingshem

Fråga prästen

Har Gud svikit mig när jag blev sjuk?

Ända sedan jag var barn har jag haft en stark tro. Jag såg Gud som en pålitlig vän. Jag tycker att jag har haft ett gott liv och har mycket att vara glad och tacksam för. Mitt stora problem är att jag på äldre dagar har blivit sjuk och nu tycker jag att Gud har svikit mig och vet inte hur jag ska handskas med mina tankar.

Sviken och besviken

Bästa Du, Sviken och besviken...

så här blir det ibland. Och jag tänker tyvärr att många gånger går människor runt och är grundlurade. Grundlurade av både kyrkan och samhället.

Det handlar om att vi fått med oss bilder och föreställningar om vad kristen tro är och hur man ska tro och vara för att få kalla sig kristen. Bilder och föreställningar som helt enkelt inte håller när de utsätts för prövning. Ibland försvarar man de här alltför naiva bilderna med att man "har kvar sin barnatro". Men låt mig vara tydlig, det finns ingen gubbe som sitter på ett moln och tittar

ner. Jag tror inte det, kyrkan tror inte det.

Gud har med livet och med kärleken att göra, Gud anar vi i universums krafter, och i ömheten av en smekning. Men framför allt blir Gud synlig i Jesus. Att vara kristen handlar inte heller om att tro på en Gud som gör en massa under. Det finns hela böcker i Bibeln där Gud inte gör ett enda under. Att vara kristen handlar om att vila i att Gud är med oss och att jag är hans barn.

Återigen Gud blir synlig i Jesus och det Jesus gör på korset, och det betyder att när vi blir sjuka, när livet går emot

oss, så är inte fokus i kristen tro att Gud ska göra ett under så jag blir frisk, eller skydda mig så att jag aldrig kan bli sjuk. Det var så de sa, när de hånade Jesus på korset, "hjälp dig själv, kliv ner från korset". Jesus vill i stället visa oss att det inte finns någonting som kan hända oss, inte någon plats, där Gud ens för ett ögonblick överger oss, korset är själva grunden för vår tro.

Självklart får vi be Jesus att hjälpa oss, självklart får vi be om och även förvänta oss under, men om vi inte blir bättre, så betyder inte det att Gud har övergett oss, eller att vi skulle vara mindre värda. Det är viktigt att komma ihåg att kristen tro handlar om att följa Jesus att vara hans lärjunge och vän. Inte att hålla upp en massa föreställningar eller trossatser. I den mån jag tror på vissa saker så föds det ur min erfarenhet av att vandra tillsammans med Jesus. Det är ingen tävling att vara kristen. Ibland vacklar vår tro, ibland känns det inte som vi kan tro alls, men mitt råd är att strunta i att försöka avgöra om du tror rätt eller tillräckligt, utan återvänd till mötesplatserna som Jesus pekade ut, Bibeln, bönen, kyrkan och nattvarden. Jesus överger dig aldrig, det kan du lita på!

*Torbjörn Andersson,
Komminister*

Välkommen med dina frågor till församlingens präster!

Skriv till "Fråga prästen", Mullsjö-Sandhems församling, Kyrkvägen 9, 565 31 Mullsjö eller skicka e-post till: mullsjö-sandhems.forsamling@svenskakyrkan.se Vill du vara anonym publicerar vi naturligtvis inte ditt namn.

Tankar inför helgen

Jesus ger av sin kärlek och omsorg

Du som läser dessa rader kanske är en av dem som kommer att besöka kyrkogården inför helgen, och tända ljus på någon grav för att minnas och skingra höstmörkret.

När jag möter besökare på kyrkogården och i kyrkorna vid allhelgonahelgens gudstjänster och samlingar blir en särskild bild av Jesus så tydlig. Det känns som om jag är en av dem som står där vid bergets kant, tillsammans med så många andra, och bilden av honom blir så klar när han stiger upp lite högre än alla som står och lyssnar. Tänker mig att han är mån om att alla ska kunna höra och se. Han ser ut över folket, och jag funderar över vilka som står där. Tycker mig kunna skymta än-

kan som mist sin ende son, och föräldrar som fått följa sina barn till graven. I evangelierna har jag läst om dem och många andra och deras möte med Jesus, möten som blev livsavgörande. Sörjande kom och kommer än idag till Jesus fyllda av längtan efter någon som bryr sig, som uppmärksammar tårar och ensamhet, ångest och oro. Då säger han: "Saliga de som sörjer, de ska bli tröstade." Jag tror att hans blick vilade på var och en av dem.

Vad kan man ge till den som sörjer? Vad kan man säga till den som sörjer? Jesus visar vägen. Han ger av sig själv. Han ger av sin kärlek och sin omsorg, av sin tid och av det som bara han kan ge; en framtid och ett hopp.

En annan gång berättas det att när Jesus såg ut över en stor skara människor fylldes han av medlidande med dem, för de var som får utan herde. Framför mig ser jag hur Jesus tittar ut över folket och ser hur illa medfarna de är och hur hjälplösa de ser ut.

Vid ett annat tillfälle kommer Jesus gående tillsammans med lärjungarna, och de hör någon ropa: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig." De vill tysta ner mannen, men han ropar ännu högre och Jesus hör honom, stannar upp och frågar honom: "Vad vill du att jag ska göra för dig?"

Dessa är några av de bilder av Jesus som jag vill bära i mitt hjärta och dela med mig av i gudstjänster och vid andra tillfällen. Jesus ser, stannar upp och tar sig tid. Han vägleder och han hjälper. Han är ljuslåg som lyser upp vårt mörker, som vägleder och som värmer.

*Välkommen i allhelgonatid hälsar
Elisabeth Falk Nilsson*

Altaruppsatserna i våra *Lär känna kyrkan* fyra kyrkor

Text och foto: Elisabeth Falk Nilsson

I varje kyrka finns minst ett altare, och det är oftast placerat längst fram i kyrkan; i koret. Koret ligger i öster, där solen stiger upp, och i solglans och ljus väntar vi Jesu återkomst. Därför firar vi gudstjänst vända åt öster. Ovanför altaret finns också en altaruppsats av något slag, och om dem kan du läsa här.

Nykyrka kyrka

I Nykyrka kyrka finner vi ett altarskåp med tre ikoner:

Herrens tillbedjan: Bibeltexten om de tre kungarna/österländska stjärntydarna, som kommer till barnet och dess moder, lyssnar vi till på Trettondedag jul. Den dagen kallas också för Epifania, vilket betyder uppenbarelse. Gud uppenbarar sig bland människor genom Jesus. Kungarna har fått namnen Caspar, Melchior och Balthasar.

Kristi förklaring: Jesus avbildas ibland i en mandorla, en mandelformad eller som här cirkelformad strålkran. Mandorla betyder just "mandel" på italienska. På ikoner förekommer mandorlan vid händelser där det gudomliga bryter igenom rum och tid, som vid Kristi förklaring och vid uppståndelsen. Mandorlan påminner oss om att Jesus är både Gud och människa och om att tid och rum

bryts igenom av hans makt. Bibeltexten kan du läsa under Sandhems kyrka.

Uppståndelsen: Jesus sade till Maria: "Maria." Hon vände sig om och sade till honom:

"Rabbouni!" (det är hebreiska och betyder mästare). Jesus sade: "Rör inte vid mig, jag har ännu inte stigit upp till min fader. Gå till mina bröder och säg dem att jag stiger upp till min fader och er fader, min Gud och er Gud." Maria från Magdala gick då till lärjungarna och talade om för dem att hon hade sett Herren och att han hade sagt detta till henne. Johannevangeliet 20

Altarskåpet stängs på femte söndagen i fastan och öppnas på påskdagen. Under dessa veckor får församlingen fästa blicken på törnekronan, vilken är målad på dörrarnas utsidor.

Erland Forsberg har målat altarskå-

pet och det invigdes 2000. Han ger här några förklaringar till innehållet på ikonerna:

- Graven är svart - den enda färg som bara tar emot ljus och inte ger något ljus tillbaka. Sorgen och döden och lidandet kan sluka oss, göra oss iskalla och likgiltiga och krävande. Vi kan bli svarta som graven inuti och döda för kärleken och livet och det som mjukar upp oss och ger must och liv och kraft.

- Marias röda färg är kärlekens och offrandets färg.

Kärleken till Gud och människor kan bryta igenom den gråaste vardag. Maria gav sig iväg på morgonen, fast de andra säkert tyckte hon var knepig. Hon bara älskade Jesus och ville finnas i närheten av där han låg. Kärlekens röda färg är också offrandets färg. Riktig kärlek innebär att offra sig för den andre.

- Jesus har den vita färgen som reflekterar och ger tillbaka allt ljus som finns. Jesus lever, det var han som drog oss denna morgon och kallade oss till kyrkan. Han gav oss ny livslust, varje andetag är en seger över döden. Åter en dag har solen gått upp. Soluppgången är i kyrkans sammanhang en stark symbol för Kristi uppståndelse och återkomst. Varje söndag är en påskdag.

- Fastän det är påskdag och allt är jubel och sång är stenen lika grå som en vanlig dag.

- Jesus har en stav i högra handen som kanske är trädgårdsmästarens redskap, kanske herdestaven. Maria kände igen Herdens röst när han nämnde hennes namn. Herden som vandrat genom dödsduggans dal

kommer tillbaka i segertriumf. Döden kunde inte hålla kvar honom och nu vill han med staven samla Maria och oss som möter honom till sin kyrka.

- Mitt i det grå, mitt i det alldeles vanliga, bryter det fram härliga gröna växter. Här finns också törnebusken som står för lidandet, men här finns också de ofattbart sköna blommor som bara kan vara en hälsning från den Uppståndne själv. Livet vinner. Livet är starkare än döden.

- En smultronplanta, en växt som har kart, blomma och frukt samtidigt. Den är en hälsning till dem som mist ett litet barn, en liten människa som aldrig blev färdig blomma och frukt. Jesus den uppståndne bär också det barnet. Hans seger över döden är total.

- En liten fjärilslarv - och en fjäril
Livet för oss människor är som att vara en liten larv med tusen fötter som kravlar omkring längs med marken. En del av oss är stukade och lite ynkliga, några har gett upp. Tänk om vi kunde se den färgsprakande fjärilen alldeles intill oss. Sådana ska våra liv bli; friska, färggranna och fladdrande för vinden när vi en gång blir sådana som Gud ämnat oss att vara. Det eviga livet finns, tack vare Jesu uppståndelse, alldeles intill oss.

Maria kände inte igen Jesus. Hans uppståndelsekropp skilde sig så mycket från den Jesus hon lärt känna att hon trodde det var trädgårdsmästaren. Så stor skillnad är det mellan livet i himlen och livet på jorden. En gång när livet tar slut kommer den uppståndne Jesus att möta oss och ta med oss hem och förvandla oss till att bli Honom lika. Kanske känner vi inte igen honom förrän vi hör hans röst som nämner vårt namn.

- Trädet bakom graven med nio frukter.

Ett träd på en ikon markerar att ikonen skildrar en historisk händelse. Vi känner alltså till platsen och tidpunkten för Marias möte med Jesus, träden på platsen öppnar sina grenar mot ljuset och låter sig fångas av vinden. Träd lever i två världar samtidigt, en synlig värld och en osynlig, precis som vi människor gör. Genom födelsen hör vi till skapelsen, den synliga världen. Genom dopet hör vi till evigheten, som inte syns.

Frukterna: Andens frukter kan få växa fram hos varje människa som möter Jesus, och de är framför allt

dessa nio: kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet, och självbehärskning, Galaterbrevet 5:22. Om dessa frukter kunde växa fram i våra liv skulle livet omkring oss förändras, och vi själva också. Vad skulle hända om där växte fram ännu mer kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet...

Bjurbäcks kyrka

I altartavlans mittparti avbildas korsfästelsen; Jesus omgiven av Maria och lärjungen Johannes. Till vänster är Mose avbildad med lagens två tavlor, och till höger ser vi /Johannes Döparen/Jesus med korsfanan i ena handen och ett lamm i den andra. Överst på altartavlan omges Kristus av två keruber.

Altaruppsatsen är utförd av Jonas Elfenberg från Borås 1730, och skänkt till kyrkan av Carl Lillie och hans hustru Agneta Hedvig Mörner på Näs.

Sandhems kyrka

I Sandhems kyrka föreställer altartavlan Kristi förklaring, och omkring krönet finns ett språkband och två änglar.

I Matteusevangeliets kapitel 17 kan

vi läsa: Jesus tog med sig Petrus, Jakob och hans bror Johannes och gick med dem upp på ett högt berg, där de var ensamma. Där förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset. Och de såg Mose och Elia stå och samtala med honom. Då sade Petrus till Jesus: "Herre, det är bra att vi är med. Om du vill skall jag göra tre hyddor här, en för dig, en för Mose och en för Elia."

Medan han ännu talade sänkte sig ett lysande moln över dem, och ur molnet kom en röst som sade: "Detta är min älskade son, han är min utvalde. Lyssna till honom." När lärjungarna hörde detta kastade de sig ned med ansiktet mot marken och greps av stor skräck. Jesus gick fram och rörde vid dem och sade: "Stig upp och var inte rädda." De lyfte blicken, och då såg de ingen utom Jesus.

Altartavlan är målad av artisten AG Ljungström 1866, och skänkt av honom och patron Lindberg på Dintestorp.

Utvängstorps kyrka

I Utvängstorps kyrka ser det annorlunda ut. Där finns en altarpredikstol, vilket betyder att predikstolen är placerad över altaret. Krucifixet och bilderna på de fyra evangelisterna binder samman altaret och predikstolen. Den är omgiven av en portal, och på den kan vi se treenighetssymbolen triangeln och ögat, och de lovsjungande änglarna. Altarpredikstolen är skuren av Johan i Kråkery Härja 1710 och har kompletterades av bildhuggaren mästare Jöns Lindberg från Sandhem med skulpturerna 1766 och med krucifixet 1771.

Lagar och förordningar styr begravningsverksamheten

Sammanställning: Elisabeth Falk Nilsson

Mullsjö-Sandhems församling är huvudman för begravningsverksamheten för alla som är folkbokförda i Mullsjö kommun. Det innebär att Mullsjö-Sandhems församling har ansvar för begravningsverksamheten för alla kommuninvånare.

Regelverket

Begravningsverksamheten styrs av Begravningslagen, Begravningsförordningen, Förordningen om begravningsavgift, Lagen om avgift till registrerat trossamfund, Lagen om kulturminnen, Förordning om kulturminnen, Förvaltningslagen, Kyrkoordningen 2013 och Den svenska kyrkohandboken, begravningsgudstjänst.

I dessa lagar och förordningar står allt som huvudmannen och gravrättsinnehavarna har att rätta sig efter, och det är viktigt för båda parter att rätta sig efter regelverket.

Här följer ett utdrag:

- Allmänna begravningsplatser med ett tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag skall anordnas och hållas av de territoriella församlingarna inom Svenska kyrkan.
- Huvudmannen skall, inom det egna förvaltningsområdet eller inom ett närbeläget förvaltningsområde, tillhandahålla särskilda begravningsplatser för dem som inte tillhör något kristet trossamfund.
- På en allmän begravningsplats ska gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen.
- För varje allmän begravningsplats skall upprättas en gravkarta och föras gravbok.
- En begravningsplats ska hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid iaktas.
- Vid dödsfall i Sverige skall bevis om dödsfallet och intyg om dödsorsaken utfärdas utan dröjsmål av läkare. Dödsbeviset skall lämnas till Skatteverket.
- Skatteverket skall utfärda ett intyg om att stoft får gravsättas eller kremeras.
- När någon har avlidit bör hans önskan om kremering och om gravsättningen såvitt möjligt följas av den som i egenkap av anhörig eller närstående eller annars ordnar med gravsättningen.
- Om den avlidne inte efterlämnat någon som ordnar med gravsättningen skall

den ordnas av den kommun där den avlidne senast var folkbokförd.

- Stoft eller aska får gravsättas bara på allmän eller enskild begravningsplats. Regeringen får dock meddela föreskrifter om att med askan får förfaras på något annat sätt. Beslut i sådana ärenden meddelas av länsstyrelsen.
- Stoffet efter en avlidne ska kremeras eller gravsättas snarast möjligt och senast en månad efter dödsfallet.
- Askan efter en avlidne som har kremerats i Sverige skall gravsättas inom ett år efter kremeringen.
- I avvaktan på gravsättningen skall askan förvaras av en innehavare av krematorium eller av huvudmannen för begravningsverksamheten.
- Stoff eller aska som har gravsatts på en begravningsplats får inte flyttas från en gravplats för att gravsätta någon annanstans. Tillstånd får dock ges till sådan förflyttning av huvudmannen för begravningsverksamheten.
- Gravrätten får utövas bara av den som i gravboken är antecknad som innehavare av gravrätten.
- Innehavaren av gravrätten skall hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick.
- En gravrätt får upplåtas för viss tid, minst 15 år och högst 50 år eller för alltid. Upplåtelseiden varar oftast i 25 år.
- När upplåtelseiden för gravrätten går ut har gravrättsinnehavaren rätt till en ny upplåtelse. Ny upplåtelse varar oftast i 15 år.
- Gravrätten får överlåtas bara till någon som genom släktskap eller på något annat sätt har nära anknytning antingen till överlåtaren eller till någon som är gravsatt inom gravplatsen.
- Gravrätten får återlämnas till upplåtaren.
- När en gravrättsinnehavare avlider får gravrätten bara gå över till någon som genom släktskap eller på något annat sätt har nära anknytning antingen till den avlidne gravrättsinnehavaren eller till någon som är gravsatt inom gravplatsen, eller till allmänna arvsfonden.
- Den avlidne gravrättsinnehavarens dödsbo skall inom sex månader från

dödsfallet till upplåtaren anmäla vem eller vilka gravrätten har gått över till, eller att det inte finns någon som gravrätten har gått över till.

- Om det inte finns någon som gravrätten kan gå över till skall den anses återlämnad till upplåtaren.
- Gravrättsinnehavaren har rätt att bestämma vilka som skall gravsättas inom gravplatsen.
- Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.
- Innan en gravanordning sätts upp skall överlåtaren pröva om den är sådan att den kan tillåtas.
- När en gravanordning har blivit uppsatt får den inte föras bort utan upplåtarens medgivande. Det får inte finnas risk för att man förfar med gravanordningen på ett ovärdigt sätt.
- Gravrätten upphör när upplåtelseiden går ut, när gravrätten återlämnas till upplåtaren eller om gravplatsen är uppenbart vanvårdad.
- Det som gravrättsinnehavaren inte har fört bort från gravplatsen inom sex månader efter gravrättens upphörande tillfaller upplåtaren.
- Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde skall upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.
- Den som är folkbokförd i Sverige skall betala en avgift för begravningsverksamheten.
- Begravningsavgiften skall betalas till den huvudman inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd.
- Begravningsavgiften beräknas på grundval av den avgiftsskyldiges till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomst.
- Tjänster som ingår i begravningsavgiften:
 - Gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år
 - Gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningsställande av öppnad grav
 - Transporter från det att huvudman-

nen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser

- Kremering
- Lokal för förvaring och visning av stoftet
- Lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.
- Länsstyrelsen utövar tillsyn över begravningsverksamheten.
- När en församling är huvudman för begravningsverksamheten skall länsstyrelsen förordna ett begravningsombud att granska hur församlingen tar tillvara de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan.
- Beslut som en huvudman som förvaltar en allmän begravningsplats fattat i ett enskilt ärende enligt begravningslagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.
- Länsstyrelsens beslut i ett överklagat ärende får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.
- När tvister uppstår mellan avlidnas närstående är huvudmannen skyldig att medla.

Begravningsavgift och särredovisning

Kammarkollegiet fastställer, på förslag av huvudmannen, avgiftssatsen för begravningsavgift. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader. Intäkterna ska baseras på de sammantagna beskattningsbara förvärvsinkomsterna för folkbokförda inom huvudmannens förvaltningsområde.

Bakgrunden till kravet på särredovisning är att den lagreglerade begravningsverksamheten är finansierad med allmänna medel och inte får bära kostnader som tillhör övriga verksamheter som församlingar bedriver.

Begravningsverksamheten finansieras med en begravningsavgift som är lika för kyrkotillhöriga och icke medlemmar inom en huvudmans förvaltningsområde.

I Mullsjö-Sandhems församling är begravningsavgiften 0,32 kronor/skattekrona, och här redovisas den ekonomiska sammanställningen av begravningsverksamheten.

Intäkterna består alltså av kyrkoavgiften. Kostnaderna är för de fyra kyrkogårdarnas allmänna ytor, maskiner, fordon, gravsättningar, lokaler, förvaltningskostnader och personal med mera. Ackumulerat resultat innebär att föregående års resultat räknas in, och detta får inte överstiga 15% av intäkterna.

Gravskötsel

Som service till gravrättsinnehavarna erbjuder församlingen gravskötsel. Det är ett bekvämt sätt att hålla gravplatsen i ett värdigt och ordnat skick. Olika alternativ beskrivs på annat ställe i Kyrktuppen,

Not 2	Begravningsverksamhet	2014	2013
Mullsjö-Sandhems församling är huvudman för begravningsverksamheten inom församlingens geografiska område. Begravningsverksamheten finansieras av begravningsavgiften. Begravningsavgiften får inte användas till annat än de uppgifter som anges i begravningslagen.			
Verksamhetens intäkter			
	Begravningsavgift	3 978	3 847
	Övriga intäkter	54	58
	Summa verksamhetens intäkter	4 032	3 905
Verksamhetens kostnader			
	Personalkostnader	-2 255	-2 206
	Övriga kostnader	-1 620	-1 178
	Av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar	-204	-192
	Summa verksamhetens kostnader	-4 079	-3 576
Finansiella poster			
	Räntintäkter	1	2
	Räntekostnader	-32	-56
	Begravningsverksamhetens resultat	-78	273
Begravningsavgift redovisad i resultaträkningen			
	Begravningsavgift - erhållet under året	3 978	3 847
	Avglänt överskott/tillkommande underskott enligt resultatsammansättningen	78	-273
	Summa begravningsavgift redovisad i resultaträkningen	4 056	3 572
Församlingens fördragskuld på begravningsverksamheten			
	Ingående fördragskuld	242	-33
	Begravningsverksamhetens överskott/underskott	-78	273
	Utgående fördragskuld	164	242

liksom hur man anmäler att man önskar gravskötsel.

Gravskötsel får inte bekostas av begravningsavgiften, förutom kulturhistoriskt värdefulla gravar, utan måste bära sina egna kostnader. Församlingen tar inte ut någon vinst på gravskötsel, utan låter intäkter och kostnader gå jämt ut. Välkommen att teckna gravskötsel.

Gravrättsinnehavare söks

Gravboken saknar ibland helt uppgifter om aktuell innehavare till gravplats. Vanligen rör det sig om äldre upplåtelse. Före den 1 april 1991 behövde inte gravrättsinnehav anmälas till huvudmannen utan gravrätten övergick automatiskt till efterlevande arvingar.

Genom begravningslagen som trädde i kraft den 1 april 1991 infördes en anmälningskyldighet för dödsboet. För att komplettera bristfälliga gravböcker försöker huvudmännen komma i kontakt med eventuella gravrättsinnehavare. Att vara antecknad i gravboken är en förutsättning för att kunna utöva sin rätt som följer av begravningslagen. Att vara innehavare innebär även förpliktelser såsom att hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick.

Mullsjö-Sandhems församling följer rekommenderad arbetsmodell för att söka gravrättsinnehavare. Den innebär:

- Grön skylt sätts upp på gravplatsen med uppmaning att ta kontakt med kyrkogårdsförvaltningen. Datum för uppsättandet antecknas i gravboken, och rekommendationen är att skylten finns på gravplatsen under minst två allhelgonhelger och två morsdag. Under denna tid får det förutsättas att någon med anknytning till gravplatsen besöker platsen

och tar del av uppmaningen.

- Information sätts upp på begravningsplatsen om skälet till den skyltning som förekommer på gravplatserna; alltså de gröna skyltarna.
- Information publiceras även på församlingens webbplats.
- Lokal information sprids genom församlingsblad.
- När dessa åtgärder har genomförts och ingen har trots detta hört av sig ska sökandet avslutas. Har ingen hört av sig inom den angivna tiden av två år bör huvudmannen kunna utgå från att det numera inte finns någon innehavare av rätten till gravplatsen.
- Gravplatsen får därmed anses som återlämnad till huvudmannen och därigenom upphör gravrätten enligt begravningslagen.
- Sökandet avslutas med en rapport så att allmänheten och efterlevande kan se vad huvudmannen gjort i ärendet.
- Rapporten behandlas vid sammanträde i kyrkoråd.

Skötsel av gravar utan gravrättsinnehavare

Dessa gravar står under huvudmannen och sköts av denne så att begravningsplatsen är i ett ordnat och värdigt skick. Gravanordningar tvättas inte, och om de innebär en säkerhetsrisk kommer de att säkras med påle och band fram till ovan nämnda tid har löpt ut. Planteringar görs inte på dessa gravar, och får heller inte göras av någon som inte har gravrätt till dessa. Om man känner att man har anknytning till någon av dessa gravar eller vet någon annan som har det, så väddar förvaltningen om hjälp med namn.

Här är reglerna för de fyra olika gravplatserna

Numera finns det fyra olika typer av gravplatser. Sederna har förändrats under åren från att kistgravplatsen var den vanligaste till den anonyma minneslundan och nu har urngravplatsen blivit den mest önskade. Läs här hur reglerna för de olika typerna av gravar skiljer sig åt.

Begravningslagen skiljer på tre olika typer av gravplatser; de med

- 1) gravrätt
- 2) begränsad gravrätt
- 3) utan gravrätt

Kistgravplatser är historiskt den mest vanliga gravtypen och finns i skilda storlekar; med plats för en eller flera kistor. Gravrättsinnehavaren får sätta upp gravanordning (gravsten), efter godkännande från huvudmannen (respektive församling), och i övrigt utsmycka gravplatsen, utifrån bestämmelser för respektive kyrkogård, men det är inget villkor för att inneha gravrätten. En kistgravplats behöver varken ha gravsten eller blomplantering.

Urngravplatser är numera den vanligaste gravplatstypen. Den kan ha plats för en eller flera urnor. Gravrättsinnehavaren får sätta upp gravanordning (gravsten), efter godkännande från huvudmannen, och i övrigt utsmycka gravplatsen, utifrån bestämmelser för respektive kyrkogård, men det är inget villkor för att inneha gravrätten. En urngravplats behöver varken ha gravsten eller blomplantering.

Askgravplats är en utveckling av urngravplatsen och har begränsad gravrätt avseende gravanordning, utsmyckning och skötsel. Askgravplatsen har vanligtvis plats för 1-4 askor. Askans grävs ner med eller utan hölje av ett lätt nedbrytbart material. Huvudmannen ansvarar för att såväl de allmänna ytorna inom en gruppering av askgravplatser som de enskilda askgravplatserna hålls i ett ordnat och värdigt skick. I samband med upplåtelsen, men före gravsättningen, tar huvudmannen ut en avgift för namnplatta om sådan önskas och för skötsel av själva gravplatstyten under upplåtelsestiden; 5.300 kronor. Innan gravsättning sker på askgravplats bör den som ska vara gravrättsinnehavare underteckna blanketten FOR 8034, som innehåller de restriktioner som följer med denna typ av gravplats.

Gravrättsinnehavarna får smycka:

- under sommarhalvåret (från påsk till veckan före allhelgona) med lösa blom-

mor i vas på gravplatsen, men inga andra dekorationer

- under vinterhalvåret (från allhelgona till veckan före påsk) med en gravlykta och krans/vinterdekoration

Upplåtelsestiden är 25 år för kist-, grav-, och askgravplats. Vid ytterligare gravsättning förlängs gravrätten automatiskt så att den blir 25 år från senaste gravsättningen. Vid nämnda förlängning av askgravplats tas en avgift ut för omgjutning, alternativt komplettering, av namnplatta samt för förlängning av skötseln.

Förnyelse av gravrätt kan göras av gravrättsinnehavaren. Tiden för förnyelse är 15 år och en avgift på 600 kronor tas ut för administrativa kostnader.

Minneslund är en gemensam begravningsplats med anonym karaktär där avlidnas aska grävs ner. Gravsättningen noteras i gravboken, men askans läge markeras inte, och enskild gravanordning och plantering får inte förekomma. Nedgrävning av aska utförs av kyrkogårdsförvaltning-

ens personal under värdiga former utan närvaro av anhöriga. Förvaltningen måste dock hålla reda på var gravsättningar har skett inom minneslundan. Askans grävs ner utan hölje eller med hölje av lätt nedbrytbart material.

Huvudmannen svarar för minneslundans vård och för eventuell plantering inom denna. Besökare får medverka till utsmyckning med blommor och ljus på angiven plats. Vissa blommor och rester av ljus tas bort av personalen. Innan gravsättning sker i minneslund bör den som ansvarar för begravningsningen skriva på blanketten FOR 8032.

För gravsättning på annan plats än begravningsplats görs ansökan hos länsstyrelsen, som vid bifall ställer villkor för var och hur askan får spridas över land eller vatten. En ansökan om tillstånd kan inte prövas i förväg, utan först när det finns en avliden. Det är dödsboet/anhöriga som kan söka tillstånd för utströende av aska. Ansökan kan göras via e-tjänst på: www.lansstyrelsen.se.

Sammanställning för olika typer av gravplatser

	Med gravrätt		Med begränsad gravrätt	Utan gravrätt	
	Kistgrav	Urngrav	Askgravplats	Minneslund	Utströende av aska i naturen
Rätt för anhöriga att närvara vid gravsättning	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Ansvarar för gravordning	Gravrättsinnehavaren	Gravrättsinnehavaren	Huvudmannen	-	-
Ansvarar för gravskötsel	Gravrättsinnehavaren	Gravrättsinnehavaren	Huvudmannen	Huvudmannen	-
Plats för utsmyckning	Enskild	Enskild	Enskild	Kollektiv	-
Gravrätten kan förlängas o förnyas	Ja	Ja	Ja	-	-
Notering i gravbok	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Gravbrev	Ja	Ja	Ja	-	-
Inritad på gravkarta	Ja	Ja	Ja	Ja, den kollektiva platsen	-

Efterlysning!

De här gravarna saknar gravrättsinnehavare

Dessa gravar annonseras för andra gången.

För mera information om vad detta innebär se under rubriken **Lagar och förordningar styr begravningsverksamheten/Gravrättsinnehavare söks.**

Gravrättsinnehavare söks till följande gravar på Sandhems kyrkogård:

Kvarter och gravrätt	Gravsatta, födelse- och dödsår, boställe
1 17-19	Thure Lindberg 1852-1930 o hh M Gustava 1861-1942 Fridhem
1 27-28	Karl Gustav Josefsson 1845-1925 o hh Anna Matilda 1853-1929 Skoglund
1 33-34	Karl Erik Boivi 1857-1932 o hh Hulda Kristina 1844-1925 Tunarp
1 66-67	Sanfrid Helander 1860-1933 o hh Anna Maria 1873-1966 Falköping
1 90	Fritz Algot Isaksson Åhs 1892-1932 Gustavsvik
2 1-2	August Andersson 1847-1927 o hh Anna Maria 1845-1922 Margretelund
2 54-55	Johan Gustav Plym 1842-1927 o hh Emelia 1843-1923 Gustavsvik
2 119-120	C W Berglund 1842-1885, Anna Berglund 1867-1941, Axel Wilhelm Berglund 1879-1952 o Thekla Berglund 1870-1956 Mösseberg
2 142-143	Johannes Lindberg o hh Anna Christina 1817-1851, Carl Fredrik Lindberg 1850-1852 o Johanna Gustava Lindberg 1846-1852
2 149-150	Aron Larsson Håkansson 1884-1924 o Carl Larsson Håkansson 1844-1927 Axtorp
3 54-55	Anders Johansson -1888 o Gustava Johansson -1888, Rullesås
3 60-61	Olof Helsing 1855-1913 o hh Emma Augusta 1858-1938 Vimla
3 116-117	L J Flodin Dintestorp
4 3-4	Johan Gustav Blomberg 1789-1876 o hh Petronella Eleonora 1800-1881, Engela Maria K Blomberg 1822-1904 o Mina Friberg 1824-1904 Ruder
4 12	Conrad Falkenberg 1781-1860 o hh Manna 1792-1866 Margretheholm
4 39-40	Johan Natt och Dag o Lillie Metta Magdalena -1788, Tunarp
4 41-44	Elam Fredrik Eiserman 1855-1878, Per V Eiserman 1818-1885, Karolina Eiserman 1831- o Sigrid Metta Charlotta Hofflander 1869-1964 Tallbacka
5 107-108	SB Sahlmark 1816-1893 o hh Carolina 1825-1904 Prästgården
5 128	Anders Blomgren 1792-1841
5 129	Karl Alfred Ekroth 1833-1913 o hh Helena Wilhelmina 1826-1918, Hilma Ekroth -1893, Alfred Ekroth -1898, Ellen Ekroth -1898, Mat Vilhelm Ekroth 1860-1951 o Frans Ekroth 1866-1952
6 16-18	K Fridolf Karlsson 1873-1953 o hh Beda O 1888-1957 Kristoffershemmet
7 109-110	Johanna Karlsson 1848-1924 Tunarp
7 149-150	Johanna Matilda Karlsson 1846-1927 Ryfors
7 151	Stina Greta Rydh 1833-1929 Skogshyddan
7 191-192	Karl J Johansson 1853-1916 o hh Anna Kristina 1857-1911 Karlsberg

7 193-195	Nils C Ramberg 1876-1931 USA o hh , Lisa Ramberg o Elisabet Ramberg 1872-965 Västerled
8 111-112	Olga S Högberg 1883-1954 Yllestad o Judit Elisabet Faxé 1886-1954 Fridslund
8 136-139	Johan Gustaf Rudolf Lundblad 1848-1933 o hh Ida 1852-1908, Sven Jakob Lundblad 1882-1915, Ivar Lundblad o Johan Gustav Lundblad
9 19-20	Stina Lotta Karlsson 1865-1935, Josefina Karlsson 1867-1940 o Matilda Karlsson 1875-1942 Slätterna
9 223-224	Carl Kjellander 1852-1923 o hh Beda Matilda 1849-1909 Sjöbacka
10 3-4	Anna Sofia Margareta Johansson 1900-1970 o Ingrid Karin Margareta Johansson 1915-1979 Külle
10 14-16	Karl August Svensson 1874-1969 o Tekla Emerentia Svensson 1873-1957 Högvalla
10 75-76	Elsa Boivie 1885-1953 o Anna Maria Boivie 1887-1983 Tyskahemmet
10 81-82	Johan Albert Carlsson 1870-1963 o hh Kristina 1875-1960 Annelund
10 93-94	Ellen Dorotea Kraft 1885-1953 Västerlid o Anna Hildur Kraft 1889-1968 Yllestad
10 111-112	Vilis Rosenberg 1885-1952 Vidsjö
10 125-127	Karl Sanfrid Moberg 1876-1961 o Amanda Josefina Moberg Andersson 1873-1954 Annelund

Gravrättsinnehavare söks till följande gravar på Utvängstorps kyrkogård:

Kvarter och gravrätt	Gravsatta, födelse- och dödsår, boställe
A 1-2	August Karlsson 1870-1957 o hh Johanna 1871-1912 Klämmestorp
A 13-14	August Hedlund 1847-1912 o hh Johanna Sofia 1852-1939 Granstugan
A 15-16	Carl August Eriksson 1831-1916 o hh Anna Sofia 1835-1917 o dottern Maria 1863-1951
A 51a	Karl Olaus Svensson 1831-1914 o hh Maria 1840-1912 o Gustav Albin Karlsson 1865-1950 Backen
B 9-10	Anders Gustav Berggren 1845-1914 o hh Lovisa Martina Göparuder
B 22-24	Edit Ester Kristina Johansson 1913-1915, Johan August Lindström 1843-1923, Stina Greta Lindström 1840-1931, Ester Charlotta Johansson 1883-1958 Björkelund
C 9	Sven Johansson 1822-1899 Stommen
D 87-88	Irina A Strömfelt 1890-1948 Härja
E 30-31	Gustav Vilhelm Strömberg 1851-1935 o Karolina Strömberg 1852-1924 Nykyrka
E 33-34	Gustav Pettersson 1836-1924 o hh Anna Stina 1837-1933 Klosterströmmen
F 4-5	Johan Johansson 1878-1950 Dalsäter o Elin Ingeborg Johansson 1885-1961 Nykyrka
F 18-19	Gudrun von Bornstedt 1899-1940 Klämmestorp
G 42-43	Johannes Andersson o hh Maja o Lars Johan Johansson 1849-1938 Knapagården
G 47	Charlotta Alexandra Johansson 1860-1930 Bosarp Härja
H 39	Karl Alfred Lind 1866-1944 Kyrkarp
H 47-48	Gustaf Johansson 1858-1925 Härja o hh Johanna 1853-1925 Vättak
J 15-16	Ernst Ragnar Johansson 1898-1942 o hh Alice Dorotea 1898-1938 Skogen

Gravrättsinnehavare söks till följande gravar på Nykyrka kyrkogård:

Kvarter och gravrätt	Gravsatta, födelse- och dödsår, boställe
A 1	V J Greta Bolander 1898-1918, K Sofia Bolander 1856-1942 o Artur O Bolander 1872-1949 Majsäter
A 17	Rosa L Nilsson 1921-1923
A 22	Johannes Zander 1833-1910 o hh Maria Greta 1831-1909 Furuhof
A 23	Johannes Alfred Andersson 1815 o hh Christina 1805-1899 Rosenberg
A 24-25	Carl Åmark 1876-, hh Hedvig Maria 1841-1929, Fredrik August Åmark 1834-1919 o Maria Åmark 1872-1947 Björkedal
A 41	Lovisa Charlotta Andersson 1862-1931 Mobacken
A 47-48	K Sanfrid Wallin 1850-1928 o hh Maria Kristina 1840-1927 Habo
A 50-51	Johan Edvard Magnusson 1867-1942 o hh Emma Matilda 1872-1963 Simonstorp
B 3	Amalia Kristina Retzius -1905 o Nils Samuel Retzius 1863-1924 Stockholm
B 7	Johan Alfred Johansson 1848-1931 o hh Eva 1847-1917 Rosenberg
B 24	Gustaf Andersson 1832-1918 o hh Lovisa 1824-1907 Ledstugan
C 5	K August Karlsson 1871-1951 o hh Klara Elisabet 1872-1917 Furuhof
C 16	Christina Johansdotter 1830-1915 Sjöbol
C 33	Johan Adam Skoog 1817-1897 o hh Josefina 1813-1875 Ryfors
C 34	Maria N Hofstrand 1864-1945 Ryfors
C 35	Anna Börjesson 1855-1940 Jakobs församling
C 36a	Carl Werner Svensson 1871-1882 Halvstenschult
C 36b	A Alexander Berglund 1877-1948 Ryfors
C 44	Johanna Rosengren 1805-1893 Ersered
C 45	Maria Christina Kjellerstedt 1790-1869 Ryfors
C 46	Anna Charlotta Kjellerstedt 1798-1863 Ryfors
D 6	Svante Hjort 1841-1907 o hh -1876, Otto B Almgren 1870-1956 o hh Anna 1872-1952 Mjölby
D 7b-c	Bror Emil Åhgren 1848-1931 o hh Matilda Charlotta Helena 1853-1931 Josefsdal
D 13	Johan Magnus Pettersson 1835-1907 o hh Klara Wilhelmina 1839-1910 o F Oskar Enberg 1870-1948 Gnarp
D 27	Carl S Ekblad 1868-1927 o Hanna M Severin 1873-1959 Sjöryd
D 37	Per Henrik Svensson 1856-1936 o hh Kristina 1852-1917 Furulund o Gerda Matilda Elisabet Svensson 1893-1975 Sandhem
D 49-50	Frans Edvin Blomqvist 1859-1929 o hh Hedvig 1860-1955 Hedvigsro
D 56-57	Hilda Anna Maria Tenggren 1851-1931 o Oskar August Tenggren 1859-1941 o Gärda Maria Charlotta Tenggren 1871-1946 Hedvigsro
D 60	Gustav A Andersson 1862-1924 o hh Klara Sofia 1865-1933 o Anna Elisabet Andersson 1888-1924 Liden
D 65	Karl Viktor Glad 1854-1926 o hh Johanna Lovisa 1857-1927 Alunda
D 68	Jonas Frölander 1771-1839
E 5	A Johan Krantz 1853-1934 o hh Maria Katarina 1845-1915 Hulan
E 7	Klas Johan Jakobsson 1843-1915 o hh Emma Vilhelmina 1861-1945 Snickartorpet
E 14	Johannes Forsell 1844-1920 o hh Anna Greta 1837-1918 Alunda
E 42	Karl J Johansson 1866-1922 o hh Hilma Paulina Lindberg 1875-1956 Mon
E 43	K Gustav Bengtsson 1856-1940 o hh Ida K 1855-1923 Granbäck

E 48	Karl Isaksson 1838-1924 Blankebacka Sörarp
E 58	E Levin Johansson 1843-1927 Fisket Habo
E 66	Frans Levin Karlsson 1851-1927 o hh Klara Kristina 1853-1945 Ljunghem Halvstenschult
E 70	K Valter Johansson 1908-1928 o Sofia Josefina Johansson 1873-1943 Ryfors
E 77	Karl Petter Abrahamsson Frej 1842-1936 o hh Johanna Sofia 1846-1928 Eriksdal
F 3-4	August Johansson 1825-1964 o Karl L Augustsson 1885-1964 Sjöbo
F 18	Maria Elisabet Jarl 1853-1903 Mullsjö järnvägsstation
F 23	Claes Modig 1852-1904 Furudal o Alfred Alsing 1857-1933 Skälvum o hh Kajsa Lisa 1861-1941 Haga Göteborg
F 25	Anna Kristina Isaksson 1836-1905 Blankebacka Sörarp
F 30	Fredrik Eggeling -1926 Lund
F 42	Alexander Engström 1827-1909 o hh Maria Charlotta 1826-1917 Bosebygd
F 53	Johan Axel Gustav Wåhlin 1840-1905 o hh Anna Charlotta 1858-1930 Olofsdal
H 4	Anna Elisabet Ekström 1866-1934 Olofsdal
H 14	Jenny Ottilia Strömberg 1876-1936 Granbäck
H46-47	Josef Levin Lööv 1856-1941 o hh Ellen Johanna 1876-1966 Rödhättan
I 21	Gottfrid Davidsson 1860-1934 Björkehill
P 2	A Regina Tonell 1870-1949
01 33-34	Anders Simon Andersson 1884-1971 o hh Ester Viktoria Cecilia 1889-1974 Nykyrka
02 73	Gerda M V Andersson 1889-1962 Lövåsen
02 79	Anna B Blomqvist Ledell 1883-1962
04 6	Luther Lundberg 1885-1970 o hh Hanna Karolina 1896-1982 Gunnarsbo
05 12	Ida Johansson 1878-1968 Sandhem
05 27-28	Hildur Elisabet Samuelsson 1903-1967 o Lars Gustav John Samuelsson 1899-1978 Anneberg

Gravrättsinnehavare söks till följande gravar på Bjurbäcks kyrkogård:

Kvarter och gravrätt	Gravsatta, födelse- och dödsår, boställe
A 5a-b	Gustaf Blomqvist 1845-1913 Nykyrke
A 6a-b	Fredrik 1807-1874 o hh Anna Kristina 1801-1883 Berger Höganäs
B 7a-b	Jakob Jonsson 1833-1923 o hh Maja Lena 1829-1912 Källebäcken
B 9a-b	Fredrika Abrahamsdotter 1829-1914, Johan A Åberg 1854-1941 o hh Klara L 1856-1923, Svenstorp
B 32a-b	Gottfrid Johansson 1855-1945 o hh Emma V 1858-1937 Lilla Hallebo
C 68	H Elisabet Gustavsson 1877-1957, fadern begravd i C 138 Nunnered
C 69	Anna Lovisa Johansson 1861-1958 Berg Sandbäcken
C 94	Augusta K Gustavsson (Jonsson) 1864-1941 Strömsdal
C 96a	Karl O H Karlsson 1908-1942 Maderna
C 125	Johanna Andersdotter 1838-1928 Dalslund
C 130	Lovisa Jonsson 1830-1930 Lilla Hallebo
C 138	A August Gustavsson 1842-1927, dottern begravd i C 68 Stockared
C 144	J Matilda Benjaminsson 1841-1924
C 145	Albertina Brun, står MOR på gravstenen 1849-1923 Stockslätt
C 146	Justina Johansson 1859-1923 Ängaberget

Vill du ha hjälp med gravskötseln?

Gravskötselavgifter för år 2015, Mullsjö-Sandhems församling

Fakturerings sker en gång/år, avtalet gäller löpande så länge gravrättsinnehavaren önskar.

** Alternativ 11 och 12: Fakturerings sker i anslutning till utfört arbete.

Planteringsytans storlek

Som gravrättsinnehavare beställer jag följande gravskötselalternativ:

1: 0,25 - 0,30 m ²	880 kronor
2: Lika som ovan med vinterkrans	980 kronor
3: 0,31—0,40 m ²	925 kronor
4: Lika som ovan med vinterkrans	1.025 kronor
5: 0,41—0,50 m ²	1.015 kronor
6: Lika som ovan med vinterkrans	1.115 kronor
7: 0,51—0,60 m ²	1.155 kronor
8: Lika som ovan med vinterkrans	1.255 kronor
9: Ljung inklusive plantering	35 kronor/st
10: Ljuständning vid Alla Helgons dag, Jul samt Nyår, inklusive ljus	200 kronor /grav
11: Igenläggning av planteringsytan	150 kronor /grav
12: Tvättning av gravanordning, normaltätt	200 kronor

Gravskötsel = byte av planteringsjord, klippning och trimning av gräsytor, borttagande av vissna blommor, plantering av vår- och sommarblommor, granristäckning av planteringsytan vintertid, och vid behov tvätt av gravsten. Plantering av ljung och utläggning av vinterkrans om dessa artiklar ingår i skötseln.

Mullsjö-Sandhems församling kan hjälpa till med skötseln av gravar. Du kan bland annat få hjälp med att plantera blommor, tvätta gravstenar och tända ljus vid större helger.

Tag kontakt med församlingsexpeditionen på telefon 0392-122 00 om du är intresserad av den här tjänsten.

Välkommen till våra gudstjänster!

Med reservation för eventuella ändringar, se www.svenskakyrkan.se/mullsjosandhem

OKTOBER

31 oktober – Alla helgons dag

Kl 15 i Bjurbäcks kyrka: Minnesgudstjänst

Kl 16 i Sandhems kyrka: Minnesgudstjänst

Kl 17 i Nykyrka kyrka: Minnesgudstjänst

NOVEMBER

1 november – Söndagen efter alla helgons dag

Kl 14 i Utvängstorps kyrka: Andakt i allhelgonatid

8 november – 23 söndagen efter trefaldighet

Kl 11 i Nykyrka kyrka: Familjegudstjänst

Kl 16 i Sandhems kyrka: Sandhemsmässan

15 november – Söndagen före domssöndagen

Kl 11 i Nykyrka kyrka: Mässa

Kl 16 i Sandhems kyrka: Sandhemsmässan

22 november – Domssöndagen

Kl 11 i Nykyrka kyrka: Mässa

Kl 16 i Sandhems kyrka: Sandhemsmässan

28 november – Lördagen före första advent

Kl 16 i Bjurbäcks kyrka: Andakt inför advent

29 november – Första söndagen i advent

Kl 11 i Nykyrka kyrka: Adventsgudstjänst

Kl 14 i Utvängstorps kyrka: Adventsgudstjänst

Kl 16 i Sandhems kyrka: Adventsgudstjänst

DECEMBER

6 december – Andra söndagen i advent

Kl 14 i Nykyrka kyrka: Mässa

Kl 16 i Sandhems kyrka: Sandhemsmässan

13 december – Tredje söndagen i advent

Kl 13 i Kyrkans Hus i Mullsjö; Sång i advent

Kl 16 i Sandhems kyrka: Luciagudstjänst

20 december – Fjärde söndagen i advent

Kl 17 i Sandhems kyrka: Advents- och julmusik

Dessutom...

BJÖRKGÅRDEN

Andakt på torsdagar kl 10.30

MARGARETAS PARK

Andakt lördag 5 december kl 15.

KYRKANS HUS I MULLSJÖ

- Morgonandakt Vardagar kl 8.30 i samband med Kafé Sigfrids öppethållande
- Veckomässa – Onsdagar kl 18.
- Andakt med små och stora – Torsdagar kl 9.15

Svenska kyrkan

MULLSJÖ-SANDHEMS
FÖRSAMLING

Programinnehållet annonseras på hemsidan:
www.svenskakyrkan.se/mullsjo

Lyssna på Radio Sigfrid måndagar kl 10.00-11.30
Repris måndag 17.30-19.00, lördag 13.00-14.30

95,6 MHz Radio Sigfrid

TUPPENKRYSSSET

DE GODA HANDLINGARNA	KLÄDESLAGG	INFÖRDE FRIA VAL	KOLLIDERA ELLER FÖRARGA	OANVÄNDA	DRIVER RUNT	DANS	FLYTANDE FETT	DE ÄR FLYTANDE BASER FÖR STRIDSFLYGPLAN	TJÄNSTEMÄN SOM GRANSKAR RÄKENSKAPER	PARADISET
DEL AV BEN			STIL ELLER NÅGOT UTSKURET					DÄGGDJUR		
VÅGHALSARNA									SVORDBOM DEL AV SKJORTA	
KRAFTLÖS			DE OMGES AV VATTEN BLIR INLAGD					KRATTA		
TILLVERKAT ELLER VARIT SYSSELSATT MED				BETE				HÅNSKRATT NÄSTA		
	STÅ PÅ LED			LUGN			ÖVERENS GÖR SNÖ & SNURRIG			KROSSAT ELLER KAN BLI ÖL
RUBBAD ELLER GRIPEN			Matteusevangeliet 25:40						HURUVIDA OCH FÖRBI SLÖSAT	
KVÄVE	AKTIEBOLAG TIDPUNKT							LEDA ELLER HA TILL SALU		
INGALUNDA								SAMHÄLLSGRUPP		
								GULLIGT		
ESKIMÅ	NÄMNDE FISK			RÄCKA	KUNGÖRA		UTSATT FOLKGRUPP	SVENSK NYHETSBYRÅ	HÅGLÖSHET	HÅLLER UPSIKT OCH HÅL
HANDLADE OCH FRAMTRÄDDE			INGEN BESTÄMD PERSON					LÖPARSTJÄRNA	SÖNDER OND	
ANGÅR ELLER CYLINDER			FISK			VID KIND HAR HÅST OCH MAKA				
			JÄTTE OCH ISBRYTARE					OND FISK		
			STRÖM	TRAFIKFÖRETAG						
PUTSA	DE HÄR BONDS CHEF						OBETYDLIGASTE			
KNÄPPS PÅ BLAND ANNAT SLALOMÅKARE								DRINK AV VITT VIN OCH LIKÖR		

Korsordskonstruktion: Lars-Göran Ståhl Bild:Jacob Riis

I den västliga delen av kristenheten talas om tre ärkeänglar. Vad heter de?

	R	A	F	A	E	L											
	Y	T	O	R	N	A											
	T	E	N	T	A	T											
	T	I	D	D	I												
	M	S	Y	E	N												
	Ä	T	E	R													
	O	S	U	T	O	M											
	M	I	D	D	A	G	S	G	Ä	S	T	E	R	V	Ä		
	I	N	A	R	B	E	T	A	D	I	A	N	O	R	A	N	K
	K	A	S	E	N	B	L	I	R	P	A	N	T				
	A	C	K	J	O	R		R	A	N	N	A	T				
	E	K	A	R	A	B	I	S	K	A	P	A	F	F			
	L	O	D	M	U	L	E	T	A	G	A	T	O	R			
	R	I	M	K	O	L	E	S	T	E	R	O	L				
	N	Ö	D	S	A	K	A	D	S	Ä	L	U	K	T			
	P	E	P	P	A	R	K	A	K	O	R	A	I	D	A		
	P	R	O	P	P	Ä	R	A	T	U	M	L	A				
	R	E	A	N	F	R	A	S	S	T	E	L	N	A			
	T	E	N	K	E	L	S	Ö	P	N	E	S	A				
	T	O	N	E	R	S	E	N	A	S	T						
	I	N	T	R	Y	C	K	E	T	D	I	E	S	E	L		
	U	D	D	A	V	O	G	T	E	N	T	I	T	A			

Fem vinnare får välja mellan en bok från Bokhyllan eller varor från Sackeusboden i Kyrkans Hus i Mullsjö för max 150 kronor.

Vi vill ha din lösning senast den 20 november 2015. Märk kuvertet "Tuppenkrysset" och skicka det till Mullsjö-Sandhems församling, Kyrkvägen 9, 565 31 Mullsjö.

Vinnare av Tuppenkrysset nr 3, 2015 är:

- Marianne Gabinus Promenaden 1 Mullsjö, Sven Löfkvist Parkvägen 7E Mullsjö,
- Ingegerd Norman Kyrkvägen 2 A Mullsjö, Stina Lindell Parkvägen 12 Mullsjö,
- Monica Gustafsson Blåsippsgatan 19 Mullsjö.

Grattis!

Namn:

Adress:

Postadress:

Tänkt & Tyckt

MED BENGT "PICKO" SKÖLDH

Än finns det hopp för en 40-talist!

För att göra en lång historia kort så kände jag redan under hösten att något inte stod rätt till, trött, andfådd och ingen aptit. Brukar ligga på 75 kilo. När katastrofen var som värst var jag nere i 49 (!) kilo. En Berlinresa med buss gick bra, men gick mer på "pock" (västgötska för vilja) än normalt. Vid jul blev jag liggande apatisk, sedan gick det till och från med några läkarbesök för att nå kulmen tisdag kväll 5 maj.

– Nu kör vi dig med ambulans till sjukhuset. Jag har ringt, sa vännen Kent som tillsammans med några andra vänner hållit uppsikt över mig och servat med ärenden.

Omstart

Jag inbillade mig ingenting när jag kom in till hjärtakuten. Tre dagar kanske för att kolla upp vad det nu

kunde vara. Jag har ju haft hjärtflimmer från 27 års ålder och nu är jag 70 så jag har lite erfarenhet av vad som händer i kroppen. Men nu var det akut. Hjärtsvikt! Sju liter vatten skulle tappas ur kroppen, hjärtat ansträngdes på högvarv, jag hade nog med att kippa efter luft. I närmare tre veckor fick jag den bästa vård som går att få. Blodproverna och scanningen av kroppen avlöste varandra dygnet runt.

Tillbaka i mitt radhus var det bara att börja om från början. Efter nästan ett halvårs problem tog det sin lilla tid att återställa kroppen till normaltillstånd. Men nu hade jag bästa möjliga utgångsläge för en omstart. En ny erfarenhet var de blodförtunnande pillren som förut hette Varan, nu Warfarin Orion. Dosen bestäms efter återkommande besök hos vårdcen-

tralens provtagning. Väntrummet är i regel fyllt av bekanta i samma ålder. Varan har blivit var mans egendom!

Back to basic

Jag avböjde i övrigt alla erbjudanden om service i form av matförsändelser, gymnastik, hemhjälp och hjälpmedel. Det sistnämnda kände jag mig dock tvingad att ta emot i form av en rullator, som jag snabbt lånade ut till två dambekanta på rad.

Bisoprol, Digoxin, Furosemid, Spironolactone, Warfarin... Pillren är väl kända på stamfikat bland de grå eminenser som varje förmiddag löser såväl världsliga som lokala problem under intagande av dessa stärkande piller, som begärligt sköljs ned med koffein i stora mängder. En period blev jag till och med för pig.

– Lugna ner dig, sa omgivningen.

– Det hör till, sa medicinalpersonalen som såg när jag befann mig både på och under golvet på Ryhov. Nu har jag trappat ner något och är förhållandevis "normal" vad det nu är för tillstånd? Biverkningar är dock inget att leka med, det kan slå olika från person till person.

För att kompensera denna period i mitt liv företog jag ett antal bilturer med övernattnings, bland annat till Västerås för Midnattssolsrallyt och Power Meet. Det förstnämnda var överstökad på 10 sekunder då racingvännernas styrinrättning på Porschen slog bakut. Power Meet var desto trevligare, när jag trycktes ner av nyvunna raggarevänner i en 1965 års modell av Pontiac Bonneville som rymde halva Mullsjö. Världens största meeting för amerikanska bilar är ett måste!

Sedan följde västkusten, sydkusten, inre Småland och närområden vilket jag får återkomma till. Med nyvunnen energi är det inte svårt att hitta på nya dumheter!

Minnesglimtar

Flygidol. Jag har även hunnit prata med världens skickligaste uppvisningsflygare och dåtida chef för Drakenformationen "Acro Delta", överstelöjtnant Göran "Boris" Bjuremalm, med sommarviste på Rysfors. (Foto: Bengt Sköldh)

Minne från mina bilturer. Varning! I en korridor på Kosta Boda Hotell finns det här bordet. All inredning är visserligen till salu, men 90 000 kronor för ett krossat glasbord är en dyr historia. (Foto: Bengt Sköldh)